

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

**ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ**

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **« Кабінет Міністрів України у системі органів публічної влади в
Україні »**

Студентки ____2____ курсу _МАПУАЗ_ групи
Освітньої програми _____

Спеціальності _281 Публічне управління та адміністрування _

Галузі знань _281 Публічне управління та адміністрування _

Ступеня вищої освіти _____магістр_____

_____Перевертаної Яни Геннадіївни_____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник _Кононенко В.В. професор, доктор історичних наук,

професор кафедри публічного управління та адміністрування _

(прізвище та ініціали, звання, ступінь, посада)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця
2024

АНОТАЦІЯ

Анотація. Дослідження присвячено аналізу ролі, функцій та перспектив реформування Кабінету Міністрів України в системі органів публічної влади. У першому розділі розглянуто правове та конституційне забезпечення Кабінету Міністрів, а також його організаційну структуру та компетенції. У другому розділі проаналізовано ефективність роботи Кабінету Міністрів та його взаємодію з іншими державними органами. Третій розділ спрямований на визначення шляхів оптимізації структури уряду та зміцнення координації між виконавчою владою, парламентом та місцевими органами. У результаті зроблено висновки про важливість реформи Кабінету Міністрів для підвищення ефективності державного управління та забезпечення узгодженої політики на різних рівнях влади.

Ключові слова українською: Кабінет Міністрів України, державне управління, реформа, публічна влада, оптимізація структури, взаємодія органів влади, децентралізація.

Abstract. The study analyzes the role, functions and prospects of reforming the Cabinet of Ministers of Ukraine in the system of public authorities. The first section examines the legal and constitutional support of the Cabinet of Ministers, as well as its organizational structure and competencies. The second section analyzes the effectiveness of the Cabinet of Ministers and its interaction with other state bodies. The third section is aimed at identifying ways to optimize the structure of the government and strengthen coordination between the executive, parliament and local authorities. As a result, the author concludes that the reform of the Cabinet of Ministers is important for improving the efficiency of public administration and ensuring coherent policies at different levels of government.

Keywords in Ukrainian: Cabinet of Ministers of Ukraine, public administration, reform, public authority, structure optimization, interaction of authorities, decentralization.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	7
1.1. Правове та конституційне забезпечення Кабінету Міністрів України.....	7
1.2. Організаційна структура та компетенції Кабінету Міністрів України	22
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ	34
2.1. Аналіз ефективності роботи Кабінету Міністрів України.....	34
2.2. Взаємодія Кабінету Міністрів України з іншими органами публічної влади	51
Висновки до розділу 2	61
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ	62
3.1. Оптимізація структури та функцій Кабінету Міністрів України.....	62
3.2. Зміцнення взаємодії Кабінету Міністрів України з іншими органами публічної влади	69
Висновки до розділу 3	79
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82

ВСТУП

Актуальність дослідження. Кабінет Міністрів України є центральним органом виконавчої влади, відповідальним за реалізацію державної політики в усіх сферах суспільного життя. Його діяльність безпосередньо впливає на функціонування інших органів публічної влади, а також на якість надання державних послуг громадянам України. В умовах постійних політичних та економічних змін, реформи урядової системи набувають особливої актуальності, оскільки забезпечення ефективного функціонування державної влади залишається пріоритетом для сучасної України. Серед ключових завдань, що стоять перед Кабінетом Міністрів України, є не лише виконання законодавчо встановлених функцій, а й забезпечення координації між різними органами виконавчої влади, зокрема на рівні місцевого самоврядування, а також ефективна взаємодія з Президентом України та Верховною Радою.

Зважаючи на це, дослідження ролі та функцій Кабінету Міністрів України у системі органів публічної влади є надзвичайно важливим для розуміння його значення у системі державного управління. Аналіз організаційної структури Кабінету Міністрів, його конституційного забезпечення та взаємодії з іншими органами влади дозволить розкрити актуальні питання його реформування та підвищення ефективності.

Мета дослідження – теоретично і практично обґрунтувати роль, функції та особливості діяльності Кабінету Міністрів України у системі органів публічної влади, а також дослідити перспективи його реформування.

Для досягнення мети дослідження необхідно вирішити такі завдання:

- проаналізувати правове та конституційне забезпечення діяльності Кабінету Міністрів України;
- розглянути організаційну структуру та компетенції Кабінету Міністрів України;

- оцінити ефективність функціонування Кабінету Міністрів України;
- проаналізувати взаємодію Кабінету Міністрів з іншими органами публічної влади;
- визначити перспективи реформування Кабінету Міністрів України.

Об’єкт дослідження – діяльність Кабінету Міністрів України у системі органів публічної влади.

Предмет дослідження – правові засади, структура, компетенції та взаємодія Кабінету Міністрів України з іншими органами влади, а також перспективи його реформування.

Методи дослідження. У процесі роботи використовувалися методи наукового аналізу, які відповідають меті та завданням дослідження: теоретичні – аналіз конституційних норм, наукових праць у сфері конституційного та адміністративного права, емпіричні – оцінка ефективності роботи Кабінету Міністрів через аналіз офіційних звітів, спостереження за взаємодією уряду з іншими органами влади.

Сутність наукової проблеми полягає у необхідності детального вивчення функціонування Кабінету Міністрів України у контексті його конституційної ролі та взаємодії з іншими гілками публічної влади. Це питання постає особливо важливим у світлі сучасних викликів для державного управління, таких як необхідність реформування урядової системи, підвищення ефективності управлінських рішень та інтеграції України в європейський простір.

Стан розробки наукової проблеми. Питаннями організації та функціонування Кабінету Міністрів України, а також його взаємодії з іншими органами публічної влади займалися такі автори, як Авер’янов В., Агафонова Н.В., Азаров О.М., Артемчук Д.О., Бабич О.М., Байбак А.Г., Бакумов О., Бандурка О.М., Барабашов А.Г., Безгородний Є.Ф., Ковальчук Г.К., Масний О.С., Безрук О.О., Білик О.В., Бобко Л., Бойко Ю.В. Їхні праці

присвячені аналізу конституційно-правових засад діяльності Кабінету Міністрів, структури виконавчої влади, а також проблемам реформування державного управління.

Теоретична і практична значущість. Теоретична значущість дослідження полягає у визначенні концептуальних підходів до вдосконалення системи виконавчої влади в Україні, аналізі правових основ діяльності Кабінету Міністрів, а також у розкритті механізмів взаємодії між органами публічної влади. Практична значущість дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані для удосконалення правового регулювання діяльності уряду, розробки конкретних рекомендацій щодо підвищення ефективності державного управління та реформування виконавчої гілки влади.

Підстави і вихідні дані для розробки теми дослідження базуються на аналізі чинної Конституції України, законодавчих актів, що регулюють діяльність Кабінету Міністрів, та наукових праць, які висвітлюють питання організації та функціонування виконавчої влади. Використання як теоретичних, так і емпіричних методів дозволяє провести ґрунтовний аналіз.

Рівень теоретичного дослідження передбачає аналіз різних аспектів конституційного права, теорії державного управління, а також дослідження міжнародного досвіду організації виконавчої влади.

Аналіз проблеми та попереднього досвіду її вивчення вказує на те, що попри значний обсяг наукових досліджень, питання ефективної взаємодії Кабінету Міністрів з іншими органами публічної влади потребує подальшого опрацювання в умовах сучасних реформ і викликів. Досвід інших країн у сфері управління та реформування виконавчої влади також становить важливу частину дослідження і може слугувати прикладом для впровадження змін в українській системі.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань), додатків (кількість таблиць, рисунків). Загальний обсяг роботи «.

РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

1.1. Правове та конституційне забезпечення Кабінету Міністрів України

Конституція України визначає статус Кабінету Міністрів України у розділі VII, який складається з чотирьох статей: 116, 117, 118 і 119. Ці статті узагальнюють функції, повноваження та структуру цього органу влади, який є вищим органом виконавчої влади в Україні.

Стаття 116 Конституції України визначає Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади. Це означає, що цей орган має значний вплив на управління державою та здійснення влади. Кабінет Міністрів має широкі повноваження у сфері управління і координації діяльності інших органів виконавчої влади, таких як міністерства, державні служби та агентства. Він відповідає за забезпечення виконання Конституції та законів України, керівництво діяльністю міністерств, розробку та подання проєктів законів до Верховної Ради України, здійснення заходів щодо економічного та соціального розвитку країни, а також забезпечення обороноздатності і національної безпеки [5, с. 13-27].

Стаття 117 Конституції України уточнює, що Кабінет Міністрів очолюється Прем'єр-міністром України. Процес призначення Прем'єр-міністра відбувається за поданням Президента України та підтвердженням Верховною Радою України. Прем'єр-міністр є головним керівником уряду та несе відповідальність за його діяльність перед Верховною Радою та громадянами країни. Ця стаття також встановлює принципи формування Кабінету Міністрів та регламентує взаємодію між Прем'єр-міністром і іншими членами уряду.

Стаття 118 Конституції України визначає склад Кабінету Міністрів, до якого входять Прем'єр-міністр, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-

міністри та міністри. Ці посади призначаються Верховною Радою України за поданням Прем'єр-міністра. Члени Кабінету Міністрів несуть відповідальність перед Прем'єр-міністром і Верховною Радою за свою діяльність і виконання покладених на них завдань. Ця стаття також регулює порядок формування Кабінету Міністрів та взаємовідносини між його членами.

Таблиця 1.1

Повноваження Кабінету Міністрів України

Повноваження	Опис
Здійснює внутрішню та зовнішню політику України	Розробляє та реалізує стратегії внутрішньої та зовнішньої політики, представляє Україну на міжнародній арені
Забезпечує виконання Конституції та законів України	Контролює за діяльністю органів виконавчої влади, вживає заходів щодо усунення порушень законів
Керівництво діяльністю міністерств, інших органів виконавчої влади	Призначає та звільняє керівників міністерств та інших органів виконавчої влади, координує їх роботу
Розробляє та подає до Верховної Ради України проекти законів	Вносить пропозиції щодо внесення змін до Конституції України, розробляє та подає до Верховної Ради України проекти законів
Здійснює заходи щодо забезпечення економічного і соціального розвитку України	Розробляє та реалізує програми економічного і соціального розвитку, формує та виконує державний бюджет
Забезпечує обороноздатність і національну безпеку України	Здійснює керівництво Збройними Силами України, іншими військовими формуваннями, Службою безпеки України, Національною гвардією України
Здійснює інші повноваження, визначені Конституцією та законами України	Бороться з корупцією, забезпечує захист прав і свобод людини, охороняє довкілля

Стаття 119 Конституції України деталізує функції та повноваження Кабінету Міністрів. Основні завдання органу включають здійснення

внутрішньої та зовнішньої політики, забезпечення виконання законів, керівництво діяльністю міністерств, розробку законодавчих ініціатив, заходи для економічного та соціального розвитку, забезпечення обороноздатності та національної безпеки. Крім того, Кабінет Міністрів виконує інші завдання, які передбачені Конституцією та законами України [13, с. 213–227].

Узагальнюючи, Конституція України чітко визначає роль та статус Кабінету Міністрів як вищого органу виконавчої влади. Його функції охоплюють широкий спектр діяльності, починаючи від управління країною до забезпечення національної безпеки. Члени уряду несуть відповідальність перед Прем'єр-міністром і Верховною Радою за виконання покладених на них обов'язків. Це забезпечує системність управління країною та виконання законів, що є важливим для збереження демократії та правової державності в Україні.

Публічна влада є фундаментальним поняттям у системі державного управління, що охоплює всю сукупність державних і муніципальних органів, які наділені владними повноваженнями для здійснення публічних функцій. Публічна влада виникає як результат суспільного договору і є формою організації влади, яка діє від імені суспільства та в його інтересах. Вона покликана забезпечувати порядок, законність і захист прав громадян, а також регулювати суспільні відносини, щоб забезпечити загальне благо.

Кабінет Міністрів України (КМУ) є центральним органом виконавчої влади, що займає центральне місце в системі управління державою. Його діяльність забезпечує реалізацію державної політики у різних сферах, включаючи економіку, соціальну сферу, науку, культуру, освіту, охорону здоров'я та інші. Визначення ролі та функцій КМУ в системі органів публічної влади України є ключовим завданням для розуміння механізмів публічного управління в державі. Це завдання вимагає аналізу як правових аспектів функціонування уряду, так і оцінки ефективності його діяльності з точки зору публічного управління.

Почати слід з визначення самого поняття «органи публічної влади». У сучасній науці публічного управління це поняття включає органи, що здійснюють владні повноваження на основі законодавства для реалізації інтересів суспільства. Органи публічної влади поділяються на різні гілки: законодавчу, виконавчу та судову. Вони взаємодіють один з одним на основі принципів розподілу влади, стримувань і противаг, що забезпечує стабільність та ефективність управління державою.

КМУ, як центральний орган виконавчої влади, є ключовим елементом у системі публічного управління. Його роль полягає в організації та координації діяльності всіх інших органів виконавчої влади, підготовці та виконанні державного бюджету, формуванні та реалізації державної політики в різних галузях. Кабінет Міністрів є виконавчим органом, відповідальним за впровадження законодавства, прийнятого Верховною Радою України, та за забезпечення його виконання на всіх рівнях. Це включає як розробку нормативно-правових актів, так і контроль за їх виконанням.

Функціональна структура Кабінету Міністрів України побудована таким чином, щоб забезпечити максимальну ефективність управлінських процесів. До складу КМУ входять Прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри, міністри, а також інші урядовці, які очолюють відповідні міністерства та державні служби. Така структура дозволяє КМУ оперативно реагувати на виклики в управлінні державою, приймаючи необхідні рішення в рамках чинного законодавства.

Кабінет Міністрів України, як орган публічної влади, не лише виконує рішення законодавчої влади, але й має важливу роль у формуванні державної політики. Це відображається у розробці програм уряду, що визначають пріоритети розвитку держави на середньо- та довгострокову перспективу. Ці програми визначають стратегії в ключових сферах, таких як економічний розвиток, соціальна політика, інфраструктурні проекти, національна безпека тощо. Важливо підкреслити, що успішність реалізації цих стратегій значною мірою залежить від здатності уряду ефективно координувати свою діяльність

з іншими органами влади, забезпечуючи злагоджену роботу всієї державної машини.

В контексті сучасної української політичної системи Кабінет Міністрів України (КМУ) виконує ключові функції управління та координації діяльності органів виконавчої влади. Його функціонування й повноваження визначаються складним набором законодавчих актів, які забезпечують не лише структурну організацію КМУ, але й засади його функціонування у відповідності з Конституцією та іншими законами України.

Першочерговою нормативною базою є Конституція України, яка визначає КМУ як вищий орган у системі виконавчої влади. Згідно статей 116-118 Конституції, КМУ має великий перелік функцій, серед яких забезпечення виконання внутрішньої та зовнішньої політики, прийняття необхідних актів, керівництво міністерствами та іншими органами виконавчої влади, управління державною власністю тощо. Принципи діяльності КМУ, такі як відповідальність перед Верховною Радою, колегіальність рішень та гласність, також закріплені у Конституції.

Додатково, Закон України «Про Кабінет Міністрів України» детально регламентує функції та повноваження КМУ. Наприклад, він визначає обов'язки щодо реалізації Конституції та інших законодавчих актів, розробку законопроектів і бюджету, здійснення зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення національної безпеки. Також цей закон установлює структуру КМУ, яка включає Прем'єр-міністра, віце-прем'єр-міністрів, міністрів та інших членів, а також регламентує порядок роботи, проведення засідань та прийняття рішень [7, с. 215].

Таблиця 1.2

Перелік основних законодавчих актів, що регулюють діяльність Кабінету Міністрів України

Назва законодавчого акту	Дата прийняття	Основні положення
Конституція України	28 червня 1996 року	Визначає статус КМУ як вищого органу

		виконавчої влади, його повноваження та принципи діяльності.
Закон України «Про Кабінет Міністрів України»	14 квітня 2014 року	Детально регламентує повноваження КМУ, його структуру, порядок роботи та відповідальність.
Регламент Кабінету Міністрів України	від 18 липня 2007 р. № 950	Визначає порядок проведення засідань КМУ, прийняття рішень, ведення діловодства та інші аспекти його роботи.
Інші закони та нормативно-правові акти	-	Регулюють аспекти діяльності КМУ у сфері економіки, фінансів, оборони, соціальної політики

Складено автором на основі [2].

Окремо варто вказати на Регламент Кабінету Міністрів України, який визначає деталі проведення засідань та прийняття рішень. Він установлює порядок денний, процедуру голосування, оформлення рішень, а також правила прийняття рішень, включаючи кворум та погодження проєктів рішень.

У контексті змін у політичній системі України та викликів сучасності, важливо постійно оновлювати та адаптувати законодавчі акти, що регулюють діяльність КМУ. Це стосується як змін у структурі Кабінету Міністрів, так і вдосконалення процедур прийняття рішень, зокрема з урахуванням міжнародного досвіду та найкращих практик управління. Такий підхід сприятиме ефективному функціонуванню органів виконавчої влади та забезпечить відповідність їх діяльності вимогам сучасного демократичного суспільства [2, с. 242].

Кабінет Міністрів України є вищим органом виконавчої влади, що відіграє ключову роль у системі державного управління. Його діяльність

базується на принципах законності, плановості, гласності, колегіальності та персональної відповідальності. Функції КМУ визначаються Конституцією України, законами та актами Президента.

Однією з основних функцій КМУ є забезпечення реалізації Конституції та законів України. Для цього Кабінет Міністрів розробляє та подає до Верховної Ради проєкти законів, а також приймає постанови та розпорядження, які є обов'язковими для виконання на всій території країни. КМУ організовує та контролює виконання законів, актів Президента та постанов Верховної Ради, а також здійснює заходи щодо охорони прав і свобод людини і громадянина.

Ще однією важливою функцією Кабінету Міністрів є здійснення внутрішньої та зовнішньої політики. КМУ розробляє та забезпечує реалізацію державної політики у різних сферах життя країни, таких як економіка, соціальний розвиток, культура, освіта, охорона здоров'я, наука, оборона, безпека, охорона довкілля тощо. Крім того, КМУ представляє Україну в міжнародних організаціях, веде переговори та укладає міжнародні договори.

Також Кабінет Міністрів здійснює керівництво діяльністю міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Це включає формування складу цих органів, спрямування і координацію їх діяльності, а також забезпечення координації з іншими органами державної влади та контроль за їхньою діяльністю.

Таблиця 1.3

Функції Кабінету Міністрів України

Функція	Сфера	Детальний опис
Забезпечення реалізації Конституції та законів України	Внутрішня	Розробка та подання проєктів законів, прийняття постанов та розпоряджень, контроль за виконанням законів, актів Президента

		України, постанов Верховної Ради України.
Здійснення внутрішньої та зовнішньої політики	Внутрішня/Зовнішня	Розробка та реалізація державної політики, представництво України в міжнародних організаціях, ведення переговорів та укладення міжнародних договорів.
Керівництво діяльністю міністерств та інших центральних органів виконавчої влади	Внутрішня	Формування складу міністерств, координація їх діяльності, контроль за їх діяльністю.
Забезпечення економічного та соціального розвитку	Внутрішня	Розробка та реалізація державної політики у сфері економіки, соціального розвитку, культури, освіти, охорони здоров'я, науки, оборони, безпеки, охорони довкілля та інших сферах.
Здійснення інших функцій	Внутрішня/Зовнішня	Оборона та національна безпека, запобігання та ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування.

Складено автором на основі [10].

Забезпечення економічного та соціального розвитку є ще однією важливою функцією Кабінету Міністрів. КМУ розробляє та забезпечує реалізацію державної політики у цих сферах, вживає заходів щодо забезпечення економічного зростання, підвищення добробуту населення, розвитку інфраструктури та управління державною власністю. Також КМУ забезпечує соціальний захист населення [12, с. 584].

Поза цими основними функціями, Кабінет Міністрів також забезпечує обороноздатність і національну безпеку, вживає заходів щодо запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, а також здійснює контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування.

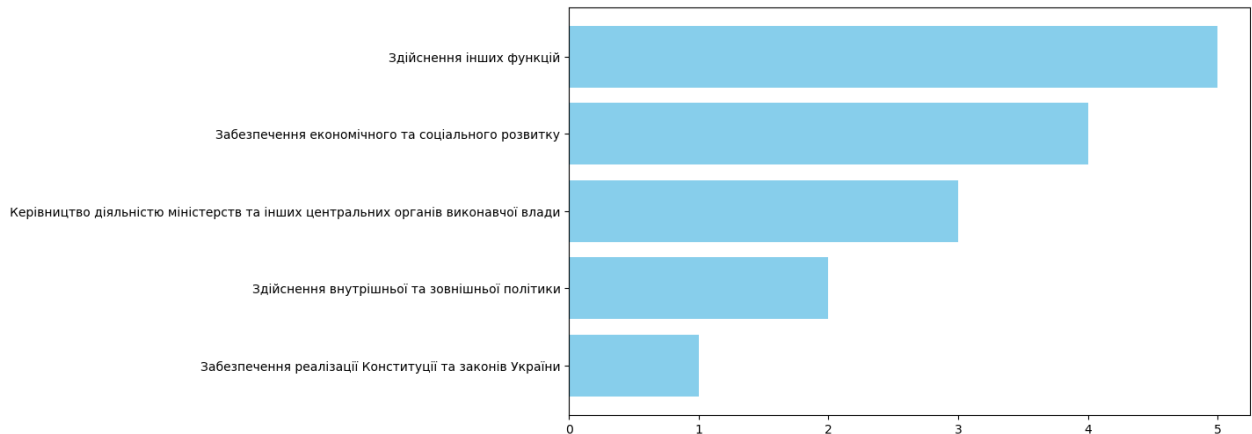

Рис. 1.1 Функції Кабінету Міністрів України

У цілому, Кабінет Міністрів України є ключовим органом управління державними справами, його функції розширюються на різні сфери життя країни та включають в себе не лише розробку та виконання законів, але й ведення зовнішньої політики, економічне та соціальне керівництво, забезпечення національної безпеки та багато іншого.

Кабінет Міністрів України є важливим органом у системі державного управління, особливо в контексті законотворчого процесу. Його роль полягає не лише у висуненні законодавчих ініціатив, але й у забезпеченні ефективної реалізації прийнятих законів. Передбачена Конституцією України 1996 року, діяльність КМУ базується на основних принципах законності, демократії, гласності, відповідальності та системності [10, с. 78].

Однією з ключових функцій КМУ є висунання законодавчих ініціатив. Відповідно до статистики Верховної Ради України за 2022 рік, Кабінет Міністрів подав більше 400 законопроектів, що становить значну частку у загальній кількості законодавчих ініціатив. Така активність вказує на важливість КМУ у формуванні законодавчої бази країни.

Після реєстрації законопроекту, КМУ бере активну участь у всіх стадіях його розгляду та прийняття. Це включає надання відгуків та пропозицій до законопроектів, поданих іншими суб'єктами, участь у засіданнях комітетів Верховної Ради, готування та надання висновків щодо поправок до законопроектів, а також виступи на пленарних засіданнях під час обговорення законодавчих ініціатив.

Після прийняття закону, КМУ бере на себе відповідальність за його імплементацію. Це включає розробку та прийняття підзаконних актів, необхідних для реалізації закону, забезпечення фінансування передбачених заходів, організацію та контроль за виконанням законодавчих актів, а також звітування перед Верховною Радою про результати реалізації законодавства.

Для забезпечення науково-експертної підтримки у законотворчій діяльності, КМУ співпрацює з розгалуженою системою науково-дослідних інститутів та експертних рад. Ці органи залучаються до проведення наукових досліджень з актуальних питань законодавства, підготовки експертних висновків щодо законопроектів, організації науково-практичних заходів для обговорення законодавчих ініціатив.

Крім того, КМУ активно співпрацює на міжнародному рівні з урядами інших країн та міжнародними організаціями з питань законодавства. Це включає обмін досвідом у сфері законотворчості, гармонізацію внутрішнього законодавства з міжнародними стандартами, а також участь у спільних проєктах з розвитку законодавства [3, с. 302-309].

Незважаючи на значний обсяг роботи, перед КМУ стоїть ряд проблем у законотворчій діяльності. Серед них можна визначити недосконалість законодавчого процесу, відсутність ефективної системи моніторингу та оцінки результативності законів, а також недостатнє фінансування законотворчої діяльності. Таким чином, Кабінет Міністрів України є важливим актором у формуванні та реалізації законодавчих ініціатив, сприяючи стабільності та розвитку правової системи країни. Розв'язання існуючих проблем та подальше удосконалення законотворчого процесу є

важливим завданням для підтримки демократичних цінностей та правової держави.

Взаємовідносини між Кабінетом Міністрів та Президентом України є складним та багатогранним процесом, який базується на принципах поділу влади та взаємодії гілок влади, що закріплені у Конституції України. Обидві інституції грають важливі ролі у системі державного управління. Кабінет Міністрів України є вищим органом в системі органів виконавчої влади та підзвітний перед Президентом. Його роль полягає у виконанні указів та розпоряджень Президента, а також у звітуванні перед ним про свою діяльність. З іншого боку, Президент має право вносити законопроекти до Верховної Ради, координувати діяльність органів виконавчої влади, призначати та звільняти членів Кабінету Міністрів. Взаємодія між цими органами охоплює різні аспекти, включаючи політичні, економічні та безпекові питання.

Призначення Прем'єр-міністра України є надзвичайно відповідальним етапом у формуванні державної влади, оскільки саме цей процес визначає основний вектор діяльності Кабінету Міністрів та загальні напрями внутрішньої і зовнішньої політики країни. У контексті конституційних повноважень, кандидатура на посаду Прем'єр-міністра України вноситься Президентом України, однак це подання здійснюється виключно на основі пропозиції коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України. Ця коаліція повинна бути сформована відповідно до статті 83 Конституції України або ж включати депутатську фракцію, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради.

Такий підхід до формування виконавчої влади демонструє синергетичний характер взаємодії між різними гілками влади в Україні. Президент України має вирішальну роль у визначенні кандидатури на посаду Прем'єр-міністра, однак ця кандидатура має бути затверджена Верховною Радою України, що забезпечує баланс влади та запобігає узурпації

повноважень однією особою чи інституцією. Водночас, процес призначення Прем'єр-міністра є відображенням політичної ситуації в країні, оскільки результат залежить від здатності коаліції домовитися про єдиного кандидата, який отримає підтримку парламентської більшості.

Призначення Прем'єр-міністра є не лише формальністю, але й визначальним кроком у формуванні виконавчої влади, адже саме Прем'єр-міністр формує склад Кабінету Міністрів, пропонуючи Президенту кандидатури на ключові посади в уряді. Тут важливо відзначити, що хоча Президент і призначає членів Кабінету Міністрів на підставі подання Прем'єр-міністра, це подання не є абсолютно автономним актом волевиявлення Прем'єра. Воно відбиває політичну волю коаліції, а також враховує потреби державного управління, що вимагає професіоналізму та компетентності в ключових сферах діяльності уряду.

В контексті повноважень Президента України особливої уваги заслуговує механізм контролю за діяльністю Кабінету Міністрів. Згідно з Конституцією, Президент має право зупинити дію актів Кабінету Міністрів з мотивів їх невідповідності Конституції України, звертаючись одночасно до Конституційного Суду з проханням про перевірку їх конституційності. Це повноваження забезпечує додатковий рівень юридичного контролю за виконавчою владою, створюючи механізм стримувань і противаг, що запобігає можливим зловживанням та забезпечує дотримання конституційного порядку.

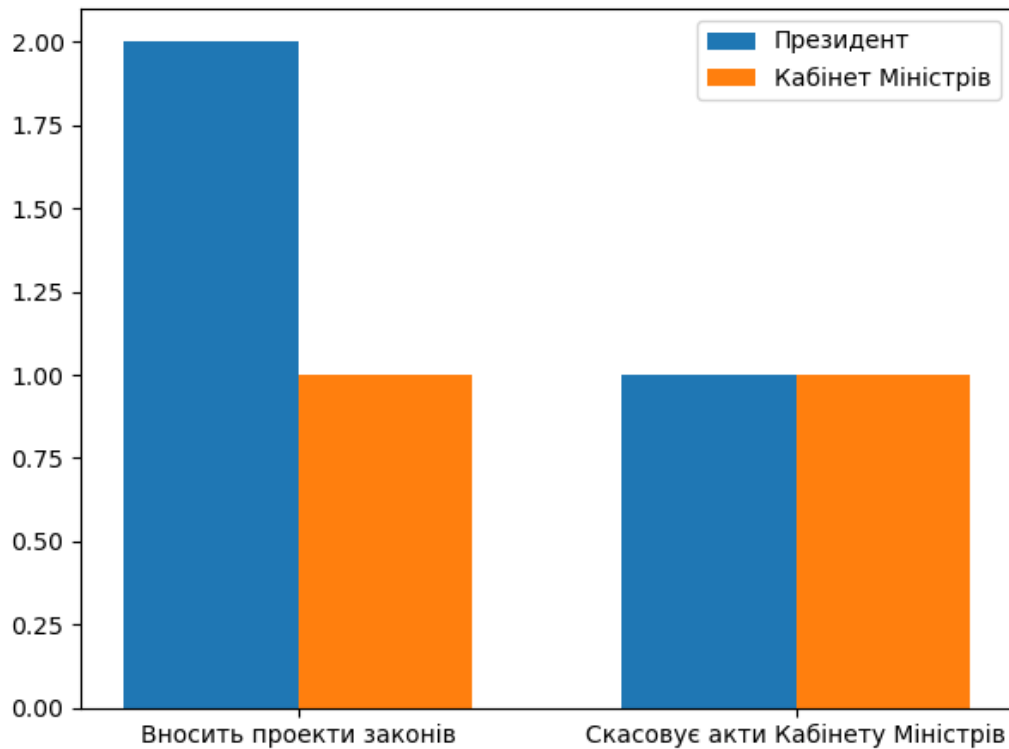

Рис. 1.2 Порівняння повноважень Президента та Кабінету Міністрів

Однак варто зазначити, що реалізація цього повноваження не означає, що Президент може одноосібно скасувати акти Кабінету Міністрів. Процедура вимагає обґрунтованого звернення до Конституційного Суду, який і вирішує, чи є акти уряду конституційними. Це підкреслює важливість незалежного судового органу в системі державної влади та забезпечує справедливість і правову визначеність у відносинах між різними гілками влади.

Участь Президента в засіданнях Кабінету Міністрів з правом дорадчого голосу є важливим моментом в їхній взаємодії. Це дозволяє Президенту бути в курсі основних питань урядової політики та вносити свої пропозиції чи рекомендації. Така форма співпраці сприяє зміцненню взаєморозуміння між органами влади та підтримці конструктивного діалогу.

Спільна робота над актуальними питаннями життя країни є однією з ключових сфер взаємодії між Кабінетом Міністрів та Президентом. Це охоплює економічну політику, зовнішні відносини, національну безпеку та боротьбу з корупцією. Спільна розробка стратегій економічного розвитку дозволяє забезпечити стабільність та розвиток національної економіки.

Координація дій на міжнародній арені сприяє підвищенню статусу країни та захисту її інтересів. Забезпечення національної безпеки та обороноздатності є невід'ємною частиною державної політики, а боротьба з корупцією сприяє підвищенню довіри громадян до влади та покращенню умов життя.

Отож, взаємодія між Кабінетом Міністрів та Президентом України базується на розподілі функцій та взаємному узгодженні дій з метою забезпечення стабільності, розвитку та добробуту країни. Це вимагає від обох сторін конструктивного підходу, гнучкості та взаємоповаги, щоб досягти спільних цілей та вирішити найважливіші завдання перед українським суспільством [11, с. 205-209].

Кабінет Міністрів України відіграє ключову роль у забезпеченні прав і свобод громадян, виступаючи центральним органом виконавчої влади. Його діяльність у цій сфері ґрунтується на конституційних принципах, таких як верховенство права, гуманізм та демократизм.

Верховенство права, відображене у ст. 8 Конституції України, зобов'язує КМУ діяти виключно в рамках законів, не порушуючи права і свободи громадян. Це означає, що усі дії та рішення, які приймаються Кабінетом Міністрів, повинні бути узгоджені з чинним законодавством та спрямовані на захист прав і свобод громадян. Гуманізм, відображений у ст. 3 Конституції України, передбачає пріоритетність прав і свобод людини в діяльності КМУ. Це означає, що в усіх рішеннях та діях Кабінету Міністрів повинен бути врахований гуманістичний підхід, спрямований на забезпечення гідного життя та захист фундаментальних прав кожного громадянина.

Демократизм, який відображений у ст. 5 Конституції України, забезпечує участь громадян у процесі прийняття рішень, що впливають на їхні права і свободи. Кабінет Міністрів повинен забезпечувати відкритість та прозорість у своїй діяльності, враховуючи думку та інтереси громадян при формуванні та реалізації державної політики.

Основними механізмами, за допомогою яких КМУ забезпечує права і свободи громадян, є правотворча діяльність, реалізація державної політики, захист прав і свобод громадян та міжнародне співробітництво.

У контексті правотворчої діяльності КМУ здійснює розробку та прийняття проєктів законів, ініціює законодавчі пропозиції, спрямовані на захист прав і свобод громадян. Також видає підзаконні акти, які конкретизують закони та забезпечують їх реалізацію, а також систематизує акти законодавства, щоб забезпечити зрозумілість правового середовища.

Щодо реалізації державної політики, КМУ відповідає за розробку та виконання державних програм, спрямованих на захист прав і свобод громадян. Це може включати програми соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, культури та інші сфери, де права і свободи громадян потребують захисту. КМУ також має функцію забезпечення фінансування цих програм через виділення бюджетних коштів.

У сфері захисту прав і свобод громадян КМУ відіграє важливу роль у розгляді звернень громадян щодо порушень їхніх прав. Також він здійснює контроль за діяльністю органів виконавчої влади, щоб переконатися у їхній відповідності законам та забезпеченні прав і свобод громадян. Це може включати відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів влади, та забезпечення доступу до правосуддя для захисту прав громадян у судовому порядку [1, с. 30–35].

А у сфері міжнародного співробітництва, КМУ співпрацює з міжнародними організаціями з питань захисту прав і свобод людини. Він також забезпечує виконання міжнародних зобов'язань, які стосуються прав і свобод громадян, та вживає заходів для виконання міжнародних договорів у цій сфері.

1.2. Організаційна структура та компетенції Кабінету Міністрів України

Кабінет Міністрів України є центральним органом виконавчої влади, який координує та керує діяльністю міністерств та інших органів виконавчої влади в межах своєї компетенції. Ця структура формується на основі принципів політичної відповідальності, відкритості, демократії та колегіальності.

Прем'єр-міністр України очолює КМУ і призначається на посаду Верховною Радою України за пропозицією Президента України. Окрім Прем'єр-міністра, до складу Кабінету Міністрів входять Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри та міністри різних галузей [1, с. 312].

Окрім політичних функцій, управління Кабінету Міністрів включає в себе також організаційну та адміністративну роботу. Апарат КМУ відповідає за забезпечення організаційної, правової, інформаційної, аналітичної та матеріально-технічної підтримки для ефективного функціонування уряду.

КМУ має широкі повноваження, які охоплюють практично всі сфери життя суспільства. До його компетенції належать:

- забезпечення виконання Конституції та законів України;
- розроблення та подання до Верховної Ради України проєктів законів;
- вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод громадян;
- забезпечення реалізації державної внутрішньої та зовнішньої політики;
- керівництво діяльністю міністерств та інших органів виконавчої влади;
- розроблення та затвердження державних програм економічного і соціального розвитку України;
- прийняття рішень щодо управління державною власністю;
- забезпечення обороноздатності та національної безпеки України;
- здійснення зовнішньоекономічної діяльності;
- укладення міжнародних договорів;
- прийняття рішень з питань грошово-кредитної та податкової політики;
- забезпечення законності та правопорядку;

- боротьба зі злочинністю;
- захист довкілля;
- забезпечення розвитку науки, освіти, культури, охорони здоров'я, спорту;
- інші повноваження, визначені законами України. [12, с. 24].

Важливим аспектом функціонування КМУ є його відповідальність перед Верховною Радою України. Уряд може бути відсторонений, якщо Верховна Рада висловить недовіру Кабінету Міністрів. Це механізм, що забезпечує контроль за діяльністю уряду та забезпечує його відповідність національним інтересам та потребам громадян [2, с. 304].

Цей орган влади забезпечує взаємодію між різними галузями влади та створює умови для ефективного вирішення внутрішніх та зовнішніх завдань держави. Крім того, він відповідає за виконання законів, прийнятих Верховною Радою, та забезпечення дотримання конституційних прав та свобод громадян.

У цілому, Кабінет Міністрів України є важливою ланкою в системі державного управління, яка забезпечує стабільність, розвиток та процвітання країни. Його ефективна робота визначається не лише професіоналізмом урядових посадовців, а й системністю та компетентністю у вирішенні складних суспільних завдань

Прем'єр-міністр України є ключовою фігурою в системі органів виконавчої влади, маючи на собі значну відповідальність за керівництво Кабінетом Міністрів України та за здійснення ряду обов'язків та повноважень. Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади країни і відповідає за реалізацію державної політики та управління державними справами.

Повноваження Прем'єр-міністра включають керівництво роботою Кабінету Міністрів, організацію засідань та виконання рішень, визначення пріоритетних напрямків діяльності уряду та забезпечення координації між міністерствами та іншими органами виконавчої влади. Прем'єр-міністр

також відповідає за формування складу Кабінету Міністрів, здійснення зовнішньополітичної діяльності, контроль за діяльністю міністерств та інших органів виконавчої влади та скасування розпоряджень голів обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій [6, с. 90].

Одним із основних обов'язків Прем'єр-міністра є забезпечення виконання Конституції та законів України, актів Президента України та постанов Верховної Ради України. Він також має створювати умови для економічного і соціального розвитку країни, забезпечувати захист прав і свобод громадян, виконувати інші повноваження, покладені на нього Конституцією та законами України.

У практичному плані це означає, що Прем'єр-міністр веде діалог із різними політичними силами та суспільством, визначає стратегічні цілі розвитку країни і спрямовує урядову діяльність на досягнення цих цілей. Він активно взаємодіє з іншими країнами та міжнародними організаціями, укладає міжнародні договори та угоди, що сприяють розвитку України та зміцненню її міжнародного статусу.

Прем'єр-міністр виступає також як гарант прав і свобод громадян, забезпечуючи відкритість та прозорість у роботі уряду, запобігаючи корупції та недобросовісному використанню публічних ресурсів. Він активно співпрацює з іншими гілками влади, зокрема з парламентом та президентом, для забезпечення ефективного функціонування держави та реалізації стратегічних завдань на користь громадян.

У цілому, роль Прем'єр-міністра України полягає в тому, щоб він був лідером уряду, який сприяє стабільному розвитку країни, захищає інтереси громадян, підвищує їхній рівень життя та сприяє підвищенню престижу України на міжнародній арені. Тому вибір кваліфікованої та відповідальної особи на посаду Прем'єр-міністра має велике значення для держави в цілому.

Міністерства у системі органів виконавчої влади в Україні є ключовими установами, які відіграють значущу роль у забезпеченні реалізації державної політики у відповідних сферах. Структурована робота

міністерств базується на принципах законності, плановості, науковості, гласності, демократизму, єдності та відповідальності. Основні функції міністерств включають розробку та реалізацію державної політики, управління у відповідній сфері та надання адміністративних послуг.

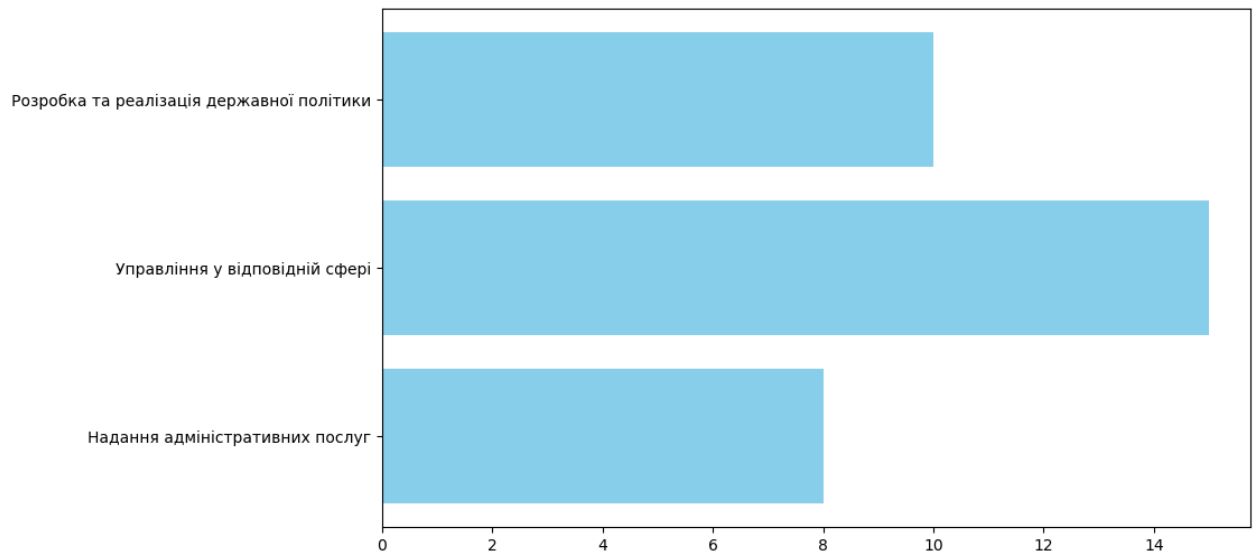

Рис. 1.3 Основні функції міністерств в Україні

У роботі міністерств важливе місце займає розробка та реалізація державної політики. Цей процес включає проведення аналітичних досліджень та прогнозування розвитку сфери, формування та реалізацію стратегічних та програмних документів, а також розробку та внесення на розгляд вищих органів влади проєктів законів та інших нормативно-правових актів. Міністерства забезпечують виконання встановлених законодавством норм та регулюють діяльність у відповідній сфері [14, с. 58].

Управління у відповідній сфері також є важливою функцією міністерств. Вони керують діяльністю підпорядкованих органів виконавчої влади, координують роботу інших виконавчих органів, а також співпрацюють з підприємствами, установами та організаціями, що входять у сферу їхньої компетенції. Міністерства надають методичну та консультативну підтримку для забезпечення ефективного управління відповідною галуззю.

Таблиця 1.4

Міністерства України та їхні основні функції

Міністерство	Основні функції
Міністерство закордонних справ	Здійснення зовнішньої політики України; Захист прав та законних інтересів громадян України за кордоном
Міністерство оборони	Забезпечення обороноздатності України; Здійснення керівництва Збройними Силами України
Міністерство внутрішніх справ	Забезпечення публічної безпеки та порядку; Боротьба зі злочинністю
Міністерство юстиції	Забезпечення реалізації державної правової політики; Захист прав і свобод людини і громадянина
Міністерство фінансів	Забезпечення формування та реалізації бюджетної та податкової політики
Міністерство економіки	Забезпечення реалізації державної економічної політики
Міністерство розвитку громад та територій	Забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері розвитку територій
Міністерство інфраструктури	Забезпечення реалізації державної політики у сфері транспорту, зв'язку та будівництва
Міністерство аграрної політики та продовольства	Забезпечення реалізації державної політики у сфері агропромислового комплексу
Міністерство екології та природних ресурсів	Забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів
Міністерство освіти і науки	Забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти і науки
Міністерство охорони здоров'я	Забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я
Міністерство соціальної політики	Забезпечення реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення
Міністерство культури та інформаційної політики	Забезпечення реалізації державної політики у сфері культури та

	інформаційної політики
Міністерство молоді та спорту	Забезпечення реалізації державної політики у сфері молоді та спорту
Міністерство цифрової трансформації	Забезпечення реалізації державної політики у сфер

Складено автором на основі [8].

Окрім того, міністерства здійснюють надання адміністративних послуг у відповідній сфері. Це включає видачу дозволів, ліцензій та інших документів дозвільного характеру, реєстрацію суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб, а також надання інформаційно-консультативних послуг для громадян та підприємств.

Усі ці функції міністерств спрямовані на забезпечення стабільності та ефективності управління державними справами. Розробка та реалізація державної політики дозволяє вирішувати актуальні проблеми суспільства, сприяючи його розвитку та підвищенню якості життя громадян. Управління відповідною сферою діяльності дозволяє координувати роботу різних структур та максимально ефективно використовувати ресурси. Надання адміністративних послуг спрощує взаємодію громадян та бізнесу з державними органами, що сприяє розвитку підприємництва та економічного зростання.

Таким чином, міністерства є важливими ланками в системі державного управління, які спрямовані на забезпечення ефективної та прозорої роботи державних органів, підтримку розвитку суспільства та захист інтересів громадян і підприємств. їхня робота базується на високому рівні професіоналізму, відповідальності та дотриманні найвищих стандартів управління.

Координація роботи між різними міністерствами є важливим аспектом організаційної структури та компетенцій Кабінету Міністрів України. Для забезпечення ефективної співпраці та вирішення складних завдань національного рівня використовуються різноманітні механізми координації. Один із таких механізмів - це міжвідомчі наради, що проводяться на рівні

керівників міністерств або їх заступників. Під час цих нарад обговорюються актуальні питання, які потребують спільних зусиль для вирішення, формуються спільні позиції та налагоджуються зв'язки між міністерствами.

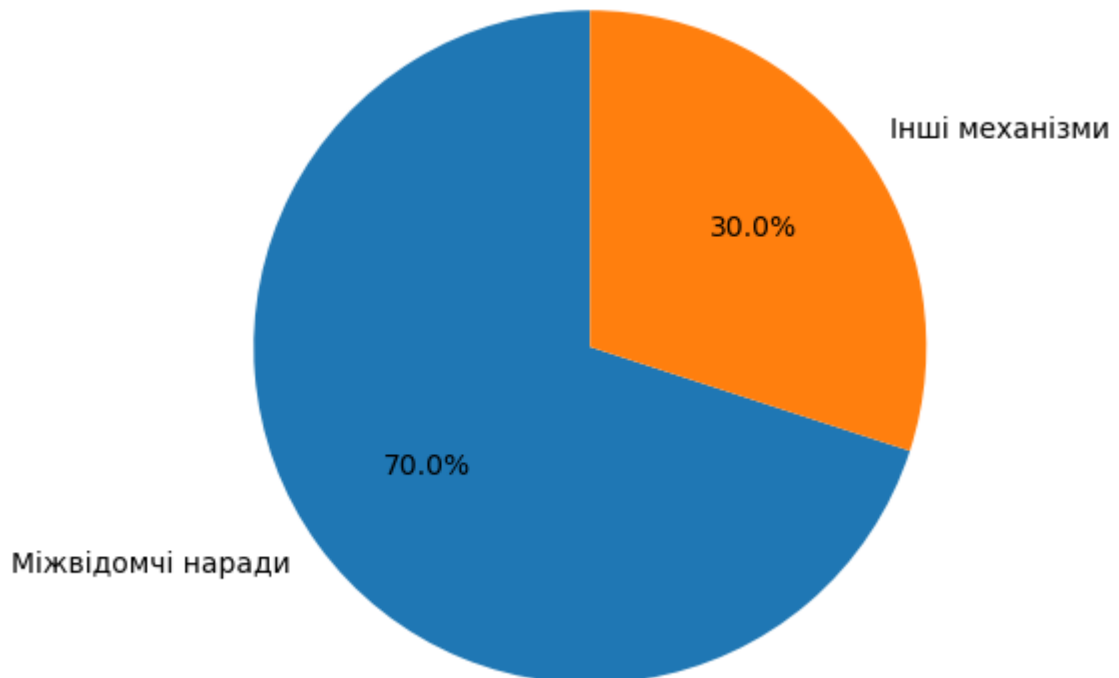

Рис. 1.4 Механізми координації роботи між міністерствами

Однак лише наради не завжди є достатнім механізмом для ефективної координації. Тому також використовуються робочі групи, що створюються для вирішення конкретних завдань, які потребують співпраці декількох міністерств. До складу робочих груп входять представники відповідних міністерств, а також експерти та фахівці, які спільно аналізують ситуацію та розробляють план дій [15, с. 360].

Крім того, для координації діяльності міністерств у певній сфері використовуються міжвідомчі комісії. Їх склад формується з представників міністерств, а також інших органів влади, наукових та громадських організацій. Ці комісії здатні узгоджувати дії різних відомств та спрямовувати їх на досягнення спільних цілей.

Ще одним важливим аспектом координації є узгодження проєктів нормативно-правових актів. Цей процес передбачає отримання відгуків від

інших міністерств на проекти законів, постанов та інших документів. Такий підхід дозволяє врахувати думку різних зацікавлених сторін та забезпечити узгодженість законодавства.

Таблиця 1.5

Механізми координації роботи міністерств

Механізм	Опис	Переваги	Недоліки
Міжвідомчі наради	Регулярні зустрічі представників міністерств для обговорення спільних питань та координації дій.	Сприяє обміну інформацією, налагодженню зв'язків та прийняттю спільних рішень.	Може бути неефективним при великій кількості учасників або нечіткому визначенні цілей.
Робочі групи	Тимчасові або постійні групи, що формуються для вирішення конкретних завдань, які потребують співпраці декількох міністерств.	Забезпечує гнучкість та адресність у вирішенні проблем.	Може дублювати функції інших органів або призводити до бюрократизації.
Міжвідомчі комісії	Постійні органи, що створюються для координації діяльності міністерств у певній сфері.	Забезпечує системний підхід до координації та узгодження дій.	Може бути громіздким та нездатним швидко реагувати на зміни.
Узгодження проектів нормативно-правових актів	Обов'язкова процедура, що передбачає отримання відгуків від інших міністерств на проекти законів, постанов та інших документів.	Забезпечує врахування думки різних зацікавлених сторін.	Може затягувати процес прийняття рішень.
Спільні інформаційні	Системи, що використовуються	Підвищує прозорість та	Вимагає значних ресурсів для

системи	для обміну інформацією та документами між міністерствами.	ефективність співпраці.	створення та підтримки.
Електронний документообіг	Система обміну документами в електронній формі.	Зменшує час та витрати на документообіг.	Може потребувати додаткової підготовки та адаптації персоналу.

Складено автором на основі [15].

Для поліпшення обміну інформацією та спрощення робочих процесів між міністерствами також використовуються спільні інформаційні системи. Ці системи створюються з метою підвищення прозорості та ефективності співпраці, а також дають змогу міністерствам використовувати дані інших міністерств для прийняття обґрунтованих рішень. Крім того, важливим елементом ефективної роботи є електронний документообіг, що дозволяє зменшити час та витрати на обмін документами, а також підвищує його прозорість [4, с. 73-75].

Для успішної координації необхідно чітко визначити цілі та завдання цього процесу, а також відповідальних за його реалізацію органів та осіб. Ефективна комунікація та обмін інформацією також є ключовими аспектами успішної координації між міністерствами. Створення та використання спільних інформаційних систем допомагає вирішувати ці завдання та забезпечувати високий рівень взаєморозуміння та співпраці.

Узагальнюючи, механізми координації роботи між різними міністерствами в контексті організаційної структури та компетенцій Кабінету Міністрів України є різноманітними та включають в себе міжвідомчі наради, робочі групи, міжвідомчі комісії, узгодження проєктів нормативно-правових актів, спільні інформаційні системи та електронний документообіг. Важливими аспектами є чітке визначення цілей та завдань, відповідальних осіб, ефективна комунікація та використання сучасних інформаційних

технологій. Завдяки цим механізмам можна досягти спільних цілей та забезпечити ефективне функціонування урядових структур.

Кабінет Міністрів України є центральним органом виконавчої влади, відповідальним за реалізацію зовнішньої політики та євроінтеграційних процесів країни. Основні напрямки його діяльності у цій сфері включають здійснення зовнішньої політики, забезпечення євроінтеграції, сприяння розвитку економічного співробітництва та захист прав та інтересів громадян за кордоном.

У контексті зовнішньої політики, КМУ виконує ряд ключових функцій. Воно координує діяльність органів виконавчої влади у цій сфері, відповідає за виконання міжнародних договорів України та представляє країну в міжнародних організаціях. Це важливо для забезпечення єдності та послідовності в зовнішній політиці країни, а також для відстоювання національних інтересів на міжнародній арені [9, с. 54].

Щодо євроінтеграції, КМУ розробляє та реалізує стратегії та концепції, спрямовані на інтеграцію України до Європейського Союзу. Це включає роботу з виконання Угоди про асоціацію з ЄС та участь у переговорах з питань євроінтеграції. Такий підхід дозволяє зміцнювати партнерські стосунки з країнами ЄС та активізувати співпрацю в різних сферах, включаючи економіку, політику та культуру.

У сфері економічного співробітництва, КМУ веде переговори та укладає міжнародні угоди, сприяє розвитку торгівлі та інвестиційних відносин з іншими країнами. Це сприяє залученню іноземних інвестицій, розвитку експортної бази та розширенню ринків збуту для українських товарів і послуг.

Невід'ємною частиною діяльності КМУ є захист прав та інтересів українських громадян за кордоном. Це включає надання консульської підтримки, допомогу у вирішенні конфліктних ситуацій та організацію евакуації українців у разі надзвичайних ситуацій або кризових подій.

Організаційна структура КМУ у сфері міжнародних відносин та євроінтеграції включає Міністерство закордонних справ, яке є головним органом у цій сфері, та Секретаріат Кабінету Міністрів, що координує діяльність органів виконавчої влади. Національна рада з питань євроінтеграції допомагає забезпечувати єдність дій органів державної влади та місцевого самоврядування у реалізації європейських стратегій [8, с. 34].

У реалізації своїх функцій у сфері міжнародних відносин та євроінтеграції, КМУ має широкі компетенції. Це включає розробку та впровадження стратегій, концепцій та угод, представництво країни на міжнародній арені та забезпечення консульської підтримки громадян за кордоном. Важливою частиною роботи є підготовка та подання звітності перед національними та міжнародними органами, що дозволяє забезпечити відкритість та прозорість у діяльності.

Отже, Кабінет Міністрів України відіграє важливу роль у формуванні та реалізації зовнішньої політики та євроінтеграційних стратегій країни. Його компетенції, організаційна структура та діяльність спрямовані на зміцнення міжнародної позиції України, розвиток партнерських відносин з іншими країнами та захист прав та інтересів українських громадян у світі.

Висновки до розділу 1

У першому розділі було розглянуто роль, функції, правове забезпечення та організаційну структуру Кабінету Міністрів України в системі органів публічної влади України.

Основним документом, що визначає статус Кабінету Міністрів як вищого органу виконавчої влади, є Конституція України, особливо статті 116–119. У них окреслено функції, повноваження та відповідальність уряду перед суспільством і Верховною Радою. Значну увагу приділено ролі Кабінету Міністрів у законотворчому процесі: уряд розробляє та подає проекти законів на розгляд Верховної Ради, забезпечує їх виконання після прийняття, а також контролює дотримання прийнятих законів, розробляє

підзаконні акти і постанови. У зовнішній політиці Кабінет Міністрів координує міжнародну діяльність України, розробляє стратегії євроінтеграції, забезпечує виконання міжнародних зобов'язань, зміцнює відносини з ЄС, просуває економічні інтереси держави та захищає права громадян за кордоном.

Підсумовуючи, Кабінет Міністрів України відіграє провідну роль у забезпеченні стабільного функціонування державної системи та реалізації конституційних норм. Він є ключовим суб'єктом виконавчої влади, який не тільки виконує законодавчі акти, але й формує державну політику в усіх важливих сферах суспільного життя. Ефективна діяльність Кабінету Міністрів забезпечує національну безпеку, економічний розвиток та соціальний захист громадян, сприяючи розвитку демократичної правової держави.

РОЗДІЛ 2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ВЛАДИ

2.1. Аналіз ефективності роботи Кабінету Міністрів України

Кабінет Міністрів України (КМУ) посідає центральне місце в системі виконавчої влади країни, будучи її вищим органом. Його діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, демократії, підзвітності та відповідальності. Відповідно до Конституції України, КМУ виконує широкий спектр функцій, які охоплюють майже всі аспекти державного управління.

Перш за все, КМУ забезпечує реалізацію політики держави. Ця функція включає розробку та впровадження державної політики у всіх сферах суспільного життя, узгоджуючи її з Програмою діяльності, затвердженою Верховною Радою України. Це передбачає створення стратегічних напрямів розвитку країни, визначення пріоритетів державної політики та їх інтеграцію в загальну систему державного управління. КМУ розробляє нормативно-правові акти, що сприяють реалізації цих напрямків, та контролює їх виконання на всіх рівнях виконавчої влади [25, с. 44].

Здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності є ще однією важливою функцією КМУ. Кабінет Міністрів видає розпорядження, постанови та інші акти, що ґрунтуються на Конституції та законах України. Ці акти регулюють різноманітні аспекти суспільного життя, включаючи економічну, соціальну, культурну, екологічну сфери, та спрямовані на забезпечення стабільного і сталого розвитку країни. Крім того, КМУ контролює їх виконання, здійснюючи нагляд за діяльністю органів виконавчої влади та інших підзвітних йому структур.

Кабінет Міністрів керує діяльністю міністерств та інших органів виконавчої влади. Він формує та координує діяльність міністерств, забезпечуючи їх ефективну роботу та узгодженість дій. Це включає затвердження планів діяльності, контроль за їх виконанням, а також надання

необхідних ресурсів і підтримки для реалізації державної політики. КМУ також здійснює кадрову політику, призначаючи на посади керівників міністерств та інших органів виконавчої влади, що забезпечує їх відповідальність і підзвітність перед урядом.

Управління державним майном є ще однією функцією КМУ. Кабінет Міністрів здійснює управління державним майном та земельними ресурсами, забезпечуючи їх раціональне використання. Це включає розробку та впровадження політики управління державними активами, здійснення контролю за їх використанням, а також забезпечення їх збереження і примноження. Управління державним майном також передбачає приватизацію, оренду та продаж державних активів, що сприяє залученню інвестицій та розвитку економіки [26, с. 26].

Рис. 2.1 Функції управління державним майном КМУ

Захист прав і свобод людини та громадянина є однією з пріоритетних задач КМУ. Кабінет Міністрів вживає заходів щодо захисту прав і свобод людини та громадянина, забезпечує дотримання Конституції та законів України. Це включає розробку та впровадження законодавчих і нормативних актів, спрямованих на захист прав людини, створення механізмів контролю

та моніторингу їх дотримання, а також надання правової допомоги громадянам. КМУ також здійснює нагляд за діяльністю правоохоронних органів, забезпечуючи їх відповідальність і підзвітність.

Здійснення зовнішньоекономічної діяльності є важливою функцією КМУ. Кабінет Міністрів представляє Україну в міжнародних організаціях та на міжнародних конференціях, укладає міжнародні договори. Це включає розробку та реалізацію зовнішньоекономічної політики, спрямованої на інтеграцію України в світову економіку, залучення іноземних інвестицій, розвиток експортного потенціалу країни. КМУ також координує діяльність органів виконавчої влади у сфері зовнішньоекономічної діяльності, забезпечуючи узгодженість і ефективність їх роботи [20, с. 448].

Забезпечення обороноздатності та національної безпеки України є однією з ключових функцій КМУ. Кабінет Міністрів вживає заходів щодо забезпечення обороноздатності та національної безпеки України, координує діяльність органів виконавчої влади в цій сфері. Це включає розробку та реалізацію політики у сфері оборони та безпеки, створення та підтримку Збройних Сил України, забезпечення їх боєздатності, а також запобігання та протидію загрозам національній безпеці.

Роль Кабінету Міністрів у системі державного управління є визначальною. Як центральний орган виконавчої влади, КМУ є центром прийняття рішень та координації діяльності всієї системи виконавчої влади. Він забезпечує практичну реалізацію політики, визначеної Верховною Радою України, виступає гарантів її виконання та відповідальності за результати. Це включає розробку та впровадження програм соціально-економічного розвитку, здійснення контролю за їх виконанням, а також координацію діяльності органів виконавчої влади на всіх рівнях [32, с. 87].

КМУ також є представником України на міжнародній арені. Він представляє Україну в міжнародних організаціях, на міжнародних конференціях, укладає міжнародні договори, забезпечуючи реалізацію зовнішньої політики країни. Це включає захист національних інтересів,

просування економічних, політичних та культурних зв'язків, а також участь у міжнародних проєктах та програмах.

Захист прав і свобод людини та громадянина є ще однією важливою функцією КМУ. Кабінет Міністрів вживає заходів щодо захисту прав і свобод людини та громадянина, забезпечуючи дотримання Конституції та законів України. Це включає створення правових і нормативних механізмів захисту прав людини, здійснення контролю за їх дотриманням, а також надання правової допомоги громадянам. КМУ також координує діяльність правоохоронних органів, забезпечуючи їх відповідальність і підзвітність.

Таким чином, Кабінет Міністрів України є центральним органом виконавчої влади, який виконує широкий спектр функцій, охоплюючи всі аспекти державного управління. Його діяльність спрямована на забезпечення реалізації державної політики, здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності, керівництво міністерствами та іншими органами виконавчої влади, управління державним майном, захист прав і свобод людини та громадянина, здійснення зовнішньоекономічної діяльності та забезпечення обороноздатності та національної безпеки України. Роль КМУ у системі державного управління є визначальною, оскільки він є центром прийняття рішень, координації діяльності виконавчої влади та гарантом реалізації державної політики [17, с. 65].

Оцінка роботи Кабінету Міністрів України (КМУ) є важливим аспектом забезпечення підзвітності та прозорості уряду. Використання показників ефективності (ПЕ) може слугувати потужним інструментом для систематичної та об'єктивної оцінки діяльності КМУ, дозволяючи визначати його сильні та слабкі сторони, відстежувати прогрес у досягненні цілей та вносити необхідні корективи в роботу.

Першим кроком в оцінюванні роботи КМУ є чітке визначення показників ефективності, які будуть використовуватися. Ці показники мають бути специфічними, вимірюваними, досяжними, релевантними та часообмеженими (SMART). Специфічні показники дозволяють чітко

визначити, що саме вимірюється, забезпечуючи точність та однозначність. Вимірюваність показників означає, що вони можуть бути об'єктивно оцінені за допомогою конкретних метрик або індикаторів. Досяжність показників гарантує, що поставлені цілі реалістичні та можуть бути досягнуті за наявних умов. Релевантність означає, що показники мають бути безпосередньо пов'язані з ключовими пріоритетами та цілями діяльності КМУ. Нарешті, часообмеженість вимагає встановлення конкретних термінів для досягнення цілей, що дозволяє відстежувати прогрес у динаміці.

Важливо, щоб показники ефективності були відповідними до пріоритетів. Це означає, що вони мають бути чітко пов'язані з ключовими пріоритетами та цілями діяльності КМУ. Наприклад, якщо одним з пріоритетів є економічне зростання, то показники ефективності можуть включати темпи зростання ВВП, рівень зайнятості, обсяг інвестицій тощо. Якщо пріоритетом є соціальне забезпечення, то відповідними показниками можуть бути рівень бідності, доступність медичних послуг, якість освіти тощо.

Крім того, система показників ефективності має бути збалансованою, тобто охоплювати різні аспекти роботи КМУ, включаючи економічну, соціальну, екологічну та інші сфери. Це дозволяє отримати комплексну оцінку діяльності уряду та уникнути однобокого підходу. Наприклад, економічні показники можуть включати рівень інфляції, державний борг, бюджетний дефіцит, соціальні показники – рівень безробіття, доступність освіти, охорону здоров'я, екологічні показники – стан навколишнього середовища, рівень викидів парникових газів тощо [18, с. 48].

Об'єктивність показників ефективності є ще одним важливим критерієм. Вони мають бути вимірюваними за допомогою надійних та достовірних методів, що мінімізують вплив суб'єктивних оцінок. Це забезпечує точність та надійність результатів оцінки. Наприклад, рівень безробіття може бути визначений на основі офіційної статистики, дані якої збираються відповідно до міжнародних стандартів.

Прозорість є ключовим аспектом оцінювання роботи КМУ. Методологія розрахунку та значення показників ефективності мають бути доступними для громадськості. Це дозволяє забезпечити підзвітність уряду перед громадянами та запобігає маніпуляціям з даними. Відкритий доступ до інформації дозволяє незалежним експертам та громадським організаціям перевіряти результати оцінки та надавати свої коментарі.

Дані для розрахунку показників ефективності можуть бути отримані з різних джерел, таких як офіційна статистика, соціологічні опитування, експертні оцінки та звіти про діяльність КМУ. Офіційна статистика включає дані, що збираються та публікуються державними органами, такими як Держстат, Національний банк України, Міністерство фінансів тощо. Ці дані є надійними та офіційно визнаними, що забезпечує їхню достовірність. Соціологічні опитування дозволяють отримати дані про думки та оцінки населення щодо роботи КМУ, що є важливим аспектом для розуміння суспільних настроїв та очікувань. Експертні оцінки забезпечують фахове бачення ситуації в конкретних галузях та допомагають виявити потенційні проблеми та шляхи їх вирішення. Звіти про діяльність КМУ містять офіційну інформацію про виконану роботу та досягнуті результати, що дозволяє оцінити ефективність уряду за офіційними документами [36, с. 127].

Для аналізу показників ефективності можуть використовуватися різні методи, такі як порівняльний аналіз, трендовий аналіз, факторний аналіз та бенчмаркінг. Порівняльний аналіз дозволяє порівняти значення показників ефективності з цільовими показниками або з показниками інших країн. Це дозволяє виявити відхилення від планових значень та визначити причини цих відхилень. Трендовий аналіз дозволяє відстежувати динаміку зміни показників ефективності в часі. Це дає змогу виявити тенденції та зробити прогнози на майбутнє. Факторний аналіз дозволяє визначити фактори, які впливають на значення показників ефективності. Це допомагає зрозуміти причини змін та вжити заходів для їх коригування. Бенчмаркінг дозволяє порівняти показники ефективності КМУ з показниками кращих практик в

інших країнах або органах влади. Це допомагає виявити кращі практики та впровадити їх у діяльність уряду.

Оцінка ефективності роботи Кабінету Міністрів України (КМУ) є складним завданням, яке потребує комплексного та багатогранного підходу. Необхідно враховувати широкий спектр факторів, таких як поставлені цілі, ресурси, що використовуються, досягнуті результати та вплив на різні верстви населення. Для проведення ґрунтовного аналізу ефективності роботи КМУ пропонується використовувати наступну методологію.

На початковому етапі важливо чітко визначити стратегічні цілі, які ставить перед собою КМУ. Це можуть бути цілі у сфері економіки, соціальної політики, освіти, охорони здоров'я, оборони тощо. Постановка цілей є надзвичайно важливою, адже вона формує основу для всіх наступних етапів оцінки ефективності. Стратегічні цілі КМУ зазвичай викладені у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України, яка є офіційним документом, що окреслює основні напрямки державної політики. Ці цілі можуть включати забезпечення макроекономічної стабільності, покращення інфраструктури, розвиток соціальних послуг, підвищення рівня освіти та охорони здоров'я, а також зміцнення обороноздатності країни.

Далі необхідно проаналізувати ресурси, які використовуються КМУ для досягнення поставлених цілей. До таких ресурсів належать бюджетні кошти, кадровий потенціал, інформаційні ресурси тощо. Бюджетні кошти є одним з основних ресурсів, які дозволяють фінансувати різні програми та заходи, спрямовані на досягнення стратегічних цілей. КМУ має у своєму розпорядженні значний бюджет, який розподіляється між різними міністерствами та відомствами. Кадровий потенціал також відіграє важливу роль у реалізації державної політики. Висококваліфіковані фахівці, що працюють у КМУ, забезпечують ефективне виконання поставлених завдань. Інформаційні ресурси включають доступ до сучасних інформаційних технологій та баз даних, що дозволяють здійснювати аналіз і моніторинг виконання програм [23, с. 80].

За результатами проведеного аналізу можна зробити наступні висновки. КМУ чітко окреслює стратегічні цілі у своїй діяльності, які викладені у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України. Бюджетні кошти використовуються на фінансування різних програм та заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей. КМУ також має значний кадровий потенціал, який залучається до реалізації державної політики. За час своєї діяльності КМУ досяг певних результатів у деяких сферах, наприклад, у сфері макроекономічної стабілізації, розвитку інфраструктури та покращення інвестиційного клімату. Вплив діяльності КМУ на різні верстви населення є неоднозначним. З одного боку, деякі соціальні групи відчували покращення свого життя завдяки впровадженню певних програм та заходів. З іншого боку, інші верстви населення стикаються з проблемами бідності, безробіття та соціальної нерівності.

Порівняльний аналіз з діяльністю інших урядів свідчить про те, що КМУ має як сильні, так і слабкі сторони. До сильних сторін можна віднести здатність до швидкого прийняття рішень та адаптації до мінливих умов. До слабких сторін належать високий рівень бюрократизації, корупції та неефективності державного управління. Сильні сторони КМУ, такі як здатність до швидкого прийняття рішень та гнучкість в адаптації до мінливих умов, дозволяють ефективно реагувати на виклики та забезпечувати стабільність у країні. Однак високий рівень бюрократизації, корупції та неефективності державного управління перешкоджає досягненню поставлених цілей та знижує ефективність використання ресурсів.

Таким чином, оцінка ефективності роботи Кабінету Міністрів України є важливим завданням, яке потребує комплексного підходу та врахування широкого спектра факторів. Визначення стратегічних цілей, аналіз ресурсів, оцінка результатів, аналіз впливу на населення та порівняльний аналіз з діяльністю інших урядів дозволяють отримати об'єктивну картину ефективності роботи КМУ. На основі цього аналізу можна розробити

рекомендації щодо покращення діяльності уряду, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення сталого розвитку країни.

Звітність та прозорість є ключовими принципами ефективного врядування, що забезпечують підзвітність та легітимність дій урядових органів. У контексті роботи Кабінету Міністрів України (КМУ) ці принципи набувають особливої ваги, адже саме КМУ несе відповідальність за реалізацію державної політики та управління публічними ресурсами.

Механізми звітності відіграють важливу роль у забезпеченні прозорості та підзвітності діяльності КМУ. Звіти про роботу є одним із найважливіших інструментів, що дозволяють громадськості оцінити ефективність уряду. Регулярні звіти містять інформацію про виконані завдання, досягнуті результати та плани на майбутнє. Це дає можливість громадянам отримати детальне уявлення про напрямки діяльності уряду, оцінити його досягнення та зрозуміти, як саме уряд планує вирішувати поточні проблеми.

Інформаційні портали, такі як офіційний веб-сайт КМУ, відіграють важливу роль у забезпеченні доступу до інформації про діяльність уряду. На цих порталах громадяни можуть знайти нормативно-правові акти, бюджетні дані, інформацію про поточні проєкти та інші важливі документи. Така відкритість дозволяє громадськості бути краще інформованою про дії уряду та сприяє формуванню обґрунтованих думок про його роботу [29, с. 102].

Громадські слухання є ще одним важливим механізмом, що сприяє прозорості та підзвітності уряду. Проведення таких слухань дозволяє громадянам висловлювати свою думку з важливих питань державної політики, брати участь в обговоренні та впливати на прийняття рішень. Це не тільки підвищує рівень довіри громадян до уряду, але й сприяє залученню громадськості до процесу управління країною.

Звіти перед парламентом є важливим елементом підзвітності КМУ. Уряд зобов'язаний звітувати перед Верховною Радою України про свою роботу та відповідати на питання депутатів. Це забезпечує контроль за діяльністю уряду з боку парламенту, сприяє виявленню та виправленню

можливих недоліків у його роботі, а також підвищує рівень довіри громадськості до уряду.

Звернення громадян є важливим механізмом, що забезпечує зворотній зв'язок між урядом та громадянами. Кожен громадянин України має право звертатися до КМУ з питаннями, пропозиціями та скаргами. Це дозволяє уряду краще розуміти потреби та проблеми громадян, оперативно реагувати на них та приймати відповідні рішення. Водночас цей механізм сприяє підвищенню довіри громадськості до уряду та забезпечує прозорість його діяльності.

Механізми звітності КМУ мають значний вплив на загальну прозорість роботи уряду. Вони сприяють інформуванню громадськості, підзвітності урядових органів, підвищенню довіри громадян до влади та боротьбі з корупцією. Інформування громадськості є одним із ключових аспектів прозорості. Громадяни України мають доступ до інформації про діяльність уряду, що дає їм можливість краще розуміти прийняті рішення та їх вплив на їхнє життя. Це сприяє формуванню обґрунтованих думок про роботу уряду та підвищує рівень довіри до нього.

Підзвітність урядових органів є важливим елементом забезпечення прозорості. Уряд змушений звітувати про свою роботу, пояснювати свої дії та відповідати на питання громадськості. Це сприяє підвищенню відповідальності уряду за свої дії та підвищує рівень довіри до нього. Відкрита та прозора робота уряду веде до підвищення довіри громадян до влади, що є важливим аспектом ефективного врядування. Прозорість також ускладнює корупційні практики, адже дії урядових органів стають більш помітними та контрольованими.

Незважаючи на наявність механізмів звітності, існує ряд проблем, які впливають на їхню ефективність. Недостатня доступність інформації є однією з таких проблем. Деякі дані та інформація про роботу уряду можуть бути недоступними для громадськості, що ускладнює оцінку діяльності уряду та знижує рівень довіри до нього. Формальний характер звітності

також є проблемою, яка впливає на ефективність механізмів звітності. Звіти про роботу можуть бути формальними та незрозумілими для широкої аудиторії, що ускладнює оцінку діяльності уряду та знижує рівень довіри до нього.

Неефективність системи звернень громадян також є проблемою, що впливає на ефективність механізмів звітності. Громадяни можуть стикатися з труднощами при поданні звернень та отриманні відповідей, що знижує рівень довіри до уряду та ускладнює оцінку його діяльності. Відсутність механізмів контролю також є проблемою, яка впливає на ефективність механізмів звітності. Можуть бути відсутні дієві механізми контролю за дотриманням принципів звітності та прозорості, що ускладнює оцінку діяльності уряду та знижує рівень довіри до нього.

Звітність та прозорість є важливими принципами ефективного врядування, які мають значний вплив на роботу Кабінету Міністрів України. Існують різні механізми звітності, які використовуються КМУ, але їхня ефективність може бути обмеженою через ряд проблем. Для покращення звітності та прозорості роботи уряду необхідно вжити заходів щодо покращення доступності інформації, підвищення якості звітів про роботу, вдосконалення системи звернень громадян та впровадження дієвих механізмів контролю за дотриманням принципів звітності та прозорості [24, с. 229].

Покращення доступності інформації є необхідним елементом забезпечення прозорості. Необхідно забезпечити доступ громадськості до всієї необхідної інформації про діяльність уряду, що дозволить краще оцінювати його роботу та підвищить рівень довіри до нього. Підвищення якості звітів про роботу також є важливим аспектом покращення звітності. Звіти повинні бути зрозумілими та доступними для широкої аудиторії, що дозволить громадянам краще оцінювати діяльність уряду та підвищить рівень довіри до нього.

Ефективна взаємодія між Кабінетом Міністрів України (КМУ) та Верховною Радою України (ВРУ) є основою для успішного законотворення та реалізації державної політики. Важливість цієї взаємодії важко переоцінити, оскільки вона дозволяє забезпечити стабільне та ефективне функціонування державного апарату, а також сприяє розвитку демократичних процесів в країні. Ця взаємодія ґрунтується на принципах співпраці, взаємозвітності та контролю, які закріплені в Конституції України та інших законодавчих актах.

КМУ та ВРУ використовують різні методи для координації своєї роботи, серед яких ключове місце займає внесення законопроектів. Кабінет Міністрів України має право вносити законопроекти до Верховної Ради, яка розглядає їх, приймає або відхиляє. Цей процес є основою для створення та вдосконалення законодавчої бази країни. Внесення законопроектів є складним та багатоступеневим процесом, який включає розробку проекту, його обговорення, внесення поправок та кінцеве голосування. У цьому контексті особлива увага приділяється якості підготовлених законопроектів, їх відповідності вимогам законодавства та чіткості положень.

Іншим важливим методом координації є інформування. Кабінет Міністрів України регулярно інформує Верховну Раду про свою діяльність, використовуючи для цього різні форми звітності, доповідей та презентацій. Інформування є важливим елементом взаємодії, оскільки дозволяє народним депутатам отримувати актуальну інформацію про діяльність виконавчої влади та приймати обґрунтовані рішення.

Таблиця 2.1

Оцінка ефективності координації роботи КМУ та ВРУ

Критерій	Опис	Оцінка
Вчасне внесення законопроектів	КМУ вносить законопроекти до ВРУ в установлені терміни	Задовільно
Якість законопроектів	Законопроекти, внесені КМУ, відповідають вимогам законодавства	Добре

	та містять чіткі та зрозумілі положення	
Інформаційне забезпечення	КМУ регулярно надає ВРУ інформацію про свою діяльність	Задовільно
Участь у засіданнях	Члени КМУ беруть участь у засіданнях ВРУ та її комітетів	Добре
Парламентський контроль	ВРУ здійснює ефективний контроль за діяльністю КМУ	Задовільно
Спільні консультації	КМУ та ВРУ проводять спільні консультації з питань, що становлять спільний інтерес	Рідко

Участь членів Кабінету Міністрів у засіданнях Верховної Ради та її комітетів є ще одним важливим аспектом координації. Члени уряду беруть участь у засіданнях, щоб обговорювати законодавчі ініціативи та інші питання, які потребують спільного вирішення. Це сприяє більш тісній співпраці між виконавчою та законодавчою гілками влади, забезпечує краще розуміння потреб та проблем обох сторін, а також підвищує ефективність законотворчого процесу [34, с. 34].

Парламентський контроль є невід'ємною частиною демократичної системи управління. Верховна Рада здійснює контроль за діяльністю Кабінету Міністрів через різні механізми, такі як інтерпеляція, запити та слухання. Інтерпеляція дозволяє народним депутатам ставити питання уряду з приводу його діяльності та отримувати відповіді, що сприяє підвищенню прозорості та підзвітності виконавчої влади. Запити є ще одним важливим інструментом, за допомогою якого депутати можуть вимагати інформацію або пояснення від уряду. Слухання, в свою чергу, дають можливість проводити детальні обговорення важливих питань з участю представників уряду та експертів.

Рис. 2.2 Парламентський контроль за діяльністю Кабінету Міністрів

Спільні консультації між Кабінетом Міністрів та Верховною Радою проводяться з питань, що становлять спільний інтерес. Ці консультації можуть включати обговорення стратегічних напрямків розвитку країни, підготовку до прийняття важливих рішень або реагування на надзвичайні ситуації. Вони сприяють узгодженню позицій обох сторін, зменшенню конфліктів та підвищенню ефективності прийняття рішень.

Вчасне внесення законопроектів є показником ефективності роботи Кабінету Міністрів у контексті дотримання встановлених термінів та процедур. Висока якість законопроектів свідчить про професіоналізм та компетентність розробників, їх здатність передбачати можливі наслідки та враховувати інтереси різних груп. Інформаційне забезпечення передбачає регулярне надання актуальної та повної інформації про діяльність уряду, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень. Участь членів Кабінету Міністрів у засіданнях Верховної Ради та її комітетів дозволяє забезпечити ефективний діалог та взаєморозуміння між гілками влади. Парламентський контроль, у свою чергу, є важливим інструментом забезпечення прозорості та підзвітності виконавчої влади. Проведення спільних консультацій сприяє узгодженню позицій та підвищенню ефективності прийняття рішень.

Незважаючи на існування багатьох механізмів координації, є ряд заходів, які можна вжити для вдосконалення цієї взаємодії. Одним із таких заходів є підвищення рівня політичної культури. Важливо, щоб лідери Кабінету Міністрів та Верховної Ради прагнули до конструктивного діалогу

та співпраці, демонструючи готовність йти на компроміси та враховувати інтереси один одного. Це сприятиме зміцненню довіри між гілками влади та підвищенню ефективності їх роботи [33, с. 14].

Зміцнення інституційної спроможності є ще одним напрямком вдосконалення координації. Кабінет Міністрів та Верховна Рада повинні мати необхідні ресурси та експертизу для ефективного виконання своїх функцій. Це включає наявність кваліфікованого персоналу, сучасних технологій та інформаційних систем, що дозволяють оперативно обробляти та аналізувати інформацію, приймати обґрунтовані рішення.

У сучасному інформаційному суспільстві засоби масової інформації (ЗМІ) відіграють вирішальну роль у формуванні громадської думки та оцінюванні діяльності державних органів влади. Це твердження особливо актуальне для Кабінету Міністрів України, який є ключовим органом виконавчої влади та несе відповідальність за реалізацію державної політики. ЗМІ не лише інформують населення про діяльність уряду, а й формують критичні оцінки, які можуть мати вагомий вплив на політичні процеси в країні.

Для аналізу впливу публічної оцінки на роботу Кабінету Міністрів України було проведено дослідження критичних відгуків, опублікованих у провідних українських ЗМІ протягом 2021-2023 років. Дослідження охопило широкий спектр тем, пов'язаних з діяльністю Кабінету Міністрів, включаючи економічну політику, соціальні питання, боротьбу з корупцією, зовнішню політику тощо. Методологія дослідження включала контент-аналіз статей, репортажів, аналітичних матеріалів та інтерв'ю, що дозволило виявити основні напрями критики та її вплив на роботу уряду.

Результати дослідження свідчать про те, що публічна оцінка роботи Кабінету Міністрів України в цілому негативна. ЗМІ часто критикують уряд за неефективність, бездіяльність, непрозорість та корумпованість. Найбільш поширеними темами критики є економічна політика, соціальні питання, боротьба з корупцією та зовнішня політика. У сфері економічної політики

ЗМІ звинувачують уряд у неспроможності подолати економічну кризу, стимулювати економічне зростання та покращити рівень життя населення. Статті та репортажі підкреслюють нездатність уряду стабілізувати національну валюту, зменшити рівень інфляції та забезпечити належний рівень державних інвестицій у ключові галузі економіки.

Соціальні питання також є предметом значної критики з боку ЗМІ. Уряд звинувачують у недостатньому фінансуванні соціальних програм, низькому рівні соціальних виплат, зростанні бідності та безробіття. Журналісти акцентують увагу на проблемах системи охорони здоров'я, освіти та соціального захисту, вказуючи на їхню хронічну недофінансованість та неефективне управління. Окремо варто зазначити критику в бік уряду за відсутність ефективних програм підтримки найбільш вразливих верств населення, що призводить до поглиблення соціальної нерівності.

Таблиця 2.2

Теми критичних відгуків ЗМІ щодо роботи Кабінету Міністрів України

Тема	Приклади критичних відгуків
Економічна політика	«Уряд не може подолати економічну кризу», «Економічна політика уряду веде до зубожіння населення», «Уряд не стимулює економічне зростання»
Соціальні питання	«Уряд не дбає про людей», «Рівень життя населення падає», «Уряд не бореться з бідністю»
Боротьба з корупцією	«Уряд корумпований», «Хабарництво процвітає», «Зловживання владою стало нормою»
Зовнішня політика	«Уряд не може захистити національні інтереси», «Зовнішня політика України неефективна»,

Боротьба з корупцією є ще однією ключовою темою, яка викликає значну критику з боку ЗМІ. Журналісти звинувачують уряд у неефективності

антикорупційних заходів, поширенні хабарництва та зловживанні владою. Статті часто містять приклади конкретних корупційних скандалів, в яких фігурують високопосадовці, що лише підсилює негативний образ уряду в очах громадськості. Невдоволення суспільства відсутністю реальних результатів у боротьбі з корупцією є однією з головних причин низького рівня довіри до виконавчої влади [39, с. 8].

Зовнішня політика також не залишається поза увагою критиків. ЗМІ звинувачують уряд у неспроможності ефективно реагувати на зовнішні загрози, захищати національні інтереси та інтегруватися до європейських структур. Особливо гостро сприймається неспроможність уряду забезпечити надійну підтримку з боку міжнародних партнерів та ефективно використовувати надану допомогу. Журналісти критикують дипломатичну стратегію уряду, вказуючи на її неузгодженість та недостатню прозорість.

Вплив публічної оцінки на роботу Кабінету Міністрів України є значним. Критика ЗМІ може призвести до змін у державній політиці, відставок урядових чиновників та зниження рейтингу підтримки уряду серед населення. Під тиском громадської думки, висловленої в ЗМІ, уряд може змінювати свої пріоритети та коригувати заходи, спрямовані на вирішення нагальних проблем. Наприклад, після резонансних публікацій про недостатню боротьбу з корупцією уряд може ініціювати нові антикорупційні заходи або провести кадрові зміни в ключових відомствах.

Крім того, жорстка критика ЗМІ часто призводить до відставок урядових чиновників, які зазнають найбільшого тиску. Публічний скандал або корупційний скандал, висвітлений у ЗМІ, може стати приводом для звільнення посадовця, навіть якщо звинувачення ще не доведено. Це свідчить про те, що медіа можуть суттєво впливати на кадрову політику уряду.

Негативна оцінка роботи уряду з боку ЗМІ також може призвести до зниження рівня підтримки уряду серед населення. Довіра громадян до уряду безпосередньо залежить від того, як вони сприймають інформацію, що надходить з медіа. Постійна критика, що лунає з екранів телевізорів, зі

шпальт газет та інтернет-видань, формує негативний образ уряду, що, своєю чергою, може відобразитися на виборчих результатах та загальній політичній стабільності.

Отже, роль ЗМІ у сучасному інформаційному суспільстві є надзвичайно важливою, а їх вплив на роботу Кабінету Міністрів України не можна недооцінювати. Постійна та конструктивна критика з боку медіа може стимулювати уряд до проведення реформ, покращення якості управління та забезпечення прозорості у своїй діяльності. У свою чергу, уряд повинен бути відкритим до діалогу з медіа та враховувати їхню критику як важливий елемент демократичного процесу.

2.2. Взаємодія Кабінету Міністрів України з іншими органами публічної влади

Політична система України характеризується децентралізацією влади, де Кабінет Міністрів та Президент України мають ключове значення у виконанні своїх функцій та співпраці для забезпечення ефективного державного управління. Повноваження та обов'язки обох органів влади чітко визначені Конституцією України, що визначає межі їхньої діяльності та взаємодії [28, с. 67].

Кабінет Міністрів, який формується за рекомендаціями Президента та підтверджується Верховною Радою, відповідає за здійснення виконавчої влади та реалізацію державної політики. Він має право вносити проекти законів до Верховної Ради, видає розпорядження для реалізації своїх повноважень, а також координує роботу органів виконавчої влади. У той же час, Президент України, обраний на прямих виборах громадянами країни, має відповідальність перед народом та виконує функції гаранта Конституції, представника країни на міжнародній арені та забезпечує національну безпеку.

У взаємодії обох органів влади важливу роль відіграють їхні форми співпраці. Наприклад, Кабінет Міністрів може вносити проекти законів, які

потребують затвердження Верховною Радою, тоді як Президент має право вето на прийнятті закони. Крім того, Президент може видавати укази та розпорядження, деякі з яких потребують погодження з урядом. Регулярні зустрічі між керівниками обох органів дозволяють узгоджувати дії та обговорювати актуальні питання.

Політична система України характеризується децентралізацією влади, де Кабінет Міністрів та Президент мають ключове значення у виконанні своїх функцій та співпраці для забезпечення ефективного державного управління. Повноваження та обов'язки обох органів влади чітко визначені Конституцією України, що визначає межі їхньої діяльності та взаємодії.

Таблиця 2.3

Порівняльний аналіз повноважень Кабінету Міністрів та Президента України

Повноваження	Кабінет Міністрів	Президент
Відповідальність	Перед Верховною Радою та Президентом	Перед народом України
Основні функції	Здійснення виконавчої влади, реалізація державної політики	Представництво України на міжнародній арені, забезпечення національної безпеки та оборони, гарантування дотримання Конституції та законів
Щодо інших органів влади	Координує роботу органів виконавчої влади, може давати вказівки керівникам інших органів	Може ініціювати відставку Кабінету Міністрів, розпускати Верховну Раду, призначати нові вибори

Кабінет Міністрів, який формується за рекомендаціями Президента та підтверджується Верховною Радою, відповідає за здійснення виконавчої влади та реалізацію державної політики. Він має право вносити проекти законів до Верховної Ради, видає розпорядження для реалізації своїх повноважень, а також координує роботу органів виконавчої влади. У той же час, Президент України, обраний на прямих виборах громадянами країни,

має відповідальність перед народом та виконує функції гаранта Конституції, представника країни на міжнародній арені та забезпечує національну безпеку.

У взаємодії обох органів влади важливу роль відіграють їхні форми співпраці. Наприклад, Кабінет Міністрів може вносити проєкти законів, які потребують затвердження Верховною Радою, тоді як Президент має право вето на прийнятті закони. Крім того, Президент може видавати укази та розпорядження, деякі з яких потребують погодження з урядом. Регулярні зустрічі між керівниками обох органів дозволяють узгоджувати дії та обговорювати актуальні питання [37, с. 94].

Слід зазначити, що ініціатива влади в Україні не обмежується лише Кабінетом Міністрів та Президентом. Верховна Рада як законодавчий орган має великий вплив на прийняття та реалізацію законів, а також контролює діяльність виконавчої влади. Також, існують механізми взаємодії з місцевими органами влади, які відіграють важливу роль у забезпеченні регіонального розвитку та реалізації державної політики на місцевому рівні.

Однією з ключових проблем у взаємодії Кабінету Міністрів та Президента є можливість конфліктів інтересів та розбіжностей у поглядах на стратегічні напрямки розвитку країни. Наприклад, можуть виникати ситуації, коли Президент та уряд мають різні погляди на економічну політику, зовнішньополітичні питання чи соціальні програми. Такі конфлікти потребують компромісного підходу та конструктивної діалогу для забезпечення стабільності та ефективності державного управління.

Водночас, існує потенціал для подальшого зміцнення взаємодії між Кабінетом Міністрів та Президентом. Наприклад, розвиток механізмів консультацій та координації дій, вдосконалення системи контролю та звітності перед громадянами, підвищення транспарентності прийняття рішень та відкритість до громадського діалогу можуть сприяти покращенню якості державного управління.

Отож, взаємодія Кабінету Міністрів та Президента в Україні є складним процесом, який вимагає узгоджених дій, взаєморозуміння та врахування інтересів суспільства. Водночас, ця взаємодія є ключовим елементом демократичного устрою країни та визначає шляхи подальшого розвитку та стабільності у державному управлінні.

Ефективна взаємодія Кабінету Міністрів України (КМУ) з Верховною Радою України є однією з найважливіших складових успішного функціонування держави. Ця взаємодія базується на принципах співпраці, взаєморозуміння, та чіткого розподілу повноважень, спрямованих на досягнення спільних цілей в контексті розвитку країни. Важливим аспектом цієї взаємодії є не лише ухвалення законодавчих актів, а й розробка та реалізація стратегій, програм, та політичних рішень, спрямованих на покращення життя громадян та забезпечення стабільності держави [16, с. 564].

Однією з спільних ініціатив є розробка та ухвалення законодавчих актів. КМУ, як виконавчий орган, ініціює проєкти законів, які відповідають стратегічним цілям уряду та враховують потреби суспільства. ВРУ, у свою чергу, здійснює розгляд цих законопроєктів, вносить необхідні зміни та приймає їх на пленарних засіданнях. Цей процес передбачає не лише технічні аспекти ухвалення законів, а й обговорення та узгодження позицій між КМУ та ВРУ, що сприяє створенню законодавства, відповідного потребам суспільства та стратегічним цілям уряду.

Крім того, КМУ та ВРУ співпрацюють у реалізації державних програм. КМУ відповідає за розробку та впровадження таких програм, а ВРУ виступає контролюючим органом, що здійснює моніторинг їх виконання та виділяє необхідні ресурси, включаючи бюджетні кошти. Цей процес вимагає постійного обміну інформацією між урядом та парламентом, а також узгодження стратегічних напрямків розвитку, що сприяє ефективній роботі обох структур.

Однією з ключових сфер співпраці КМУ та ВРУ є зовнішня політика. КМУ формує та реалізує зовнішню політику країни, що базується на національних інтересах та міжнародних зобов'язаннях. ВРУ в свою чергу здійснює ратифікацію міжнародних договорів, укладених урядом, та контролює їх виконання на національному рівні. Це вимагає тісного співробітництва між дипломатичним корпусом, урядом, та парламентом для забезпечення консистентності та ефективності зовнішньої політики України.

Процес координації між КМУ та ВРУ включає в себе ряд механізмів та інструментів. Прем'єр-міністр та інші члени уряду регулярно беруть участь у пленарних засіданнях ВРУ, де обговорюються актуальні питання, стратегічні напрямки розвитку, та ухвалюються необхідні рішення. Також проводяться зустрічі на різних рівнях для детального обговорення конкретних питань та пошуку компромісних рішень. Інформаційний обмін є ще одним важливим аспектом, де КМУ надає ВРУ інформацію про свою діяльність, процеси реалізації державних програм та законодавчих ініціатив [27, с. 11].

Для ефективної взаємодії також створюються спільні робочі групи з представників обох структур для розробки та реалізації спільних проєктів, вирішення конкретних проблем, та пошуку оптимальних рішень. Також важливим аспектом є залучення громадськості до процесу прийняття рішень через проведення громадських слухань, публічних дебатів та консультацій, що сприяє підвищенню легітимності та підтримки прийнятих рішень.

Взаємодія Кабінету Міністрів України (КМУ) з місцевими органами самоврядування (МСВ) відіграє ключову роль у реалізації державної політики на місцях та забезпеченні ефективного управління на регіональному та локальному рівнях. Ця співпраця охоплює широкий спектр аспектів, включаючи розподіл повноважень та ресурсів, інформаційний обмін та координацію, співпрацю у розробці та реалізації політики, а також моніторинг та оцінку результатів.

Однією з основних складових ефективної взаємодії між КМУ та МСВ є розподіл повноважень та ресурсів. Кабінет Міністрів України визначає

загальнодержавні політики та пріоритети, формує стратегічні напрямки розвитку країни, в той час як місцеві органи самоврядування відповідають за впровадження цих політик на своїй території. Це вимагає чіткого розмежування повноважень, що дозволяє уникнути конфліктів та непорозумінь між центральною владою та місцевими органами.

Важливим аспектом цього процесу є справедливий розподіл фінансових та інших ресурсів, необхідних для виконання завдань, поставлених перед місцевими органами самоврядування. Ефективний механізм фінансування, що включає трансферти, субвенції та інші форми фінансової підтримки, є критично важливим для забезпечення спроможності МСВ виконувати свої функції та надавати якісні послуги громадянам.

Інформаційний обмін та координація дій між КМУ та МСВ є вкрай важливими для забезпечення узгодженості дій та уникнення дублювання зусиль. В сучасних умовах, коли інформаційні технології стають все більш важливими, створення ефективних каналів комунікації між центральною та місцевою владою стає нагальною потребою. Це може бути досягнуто через офіційні зустрічі, онлайн-платформи, обмін даними та іншими засобами комунікації. Регулярні зустрічі та консультації дозволяють обговорювати актуальні питання, вирішувати проблеми, що виникають у процесі впровадження політик, та координувати зусилля для досягнення спільних цілей. Онлайн-платформи та цифрові технології можуть значно покращити процес обміну інформацією, роблячи його швидшим, прозорішим та більш ефективним [30, с. 12].

Співпраця у розробці та реалізації політики є ще одним важливим аспектом взаємодії між КМУ та МСВ. Місцеві органи самоврядування мають цінний досвід та знання щодо потреб та проблем своїх громад, що робить їх важливими партнерами у розробці та реалізації державної політики. Їх участь може бути забезпечена через консультації, публічні слухання, пілотні проєкти та інші форми залучення. Консультації дозволяють враховувати місцеві особливості та специфіку при формуванні загальнодержавних

політик, що підвищує їх ефективність та результативність. Публічні слухання сприяють залученню громадськості до процесу прийняття рішень, що підвищує рівень довіри до влади та забезпечує більш широку підтримку впроваджуваних реформ. Пілотні проєкти дозволяють тестувати нові підходи та рішення на місцевому рівні, оцінювати їх ефективність та коригувати політики перед їх впровадженням на загальнодержавному рівні.

Моніторинг та оцінка результативності впровадження державної політики на місцях є невід’ємною складовою ефективного управління. Спільний моніторинг дозволяє виявляти проблеми та недоліки в процесі реалізації політик, що дає можливість своєчасно вносити необхідні корективи. Це сприяє більш ефективному та результативному управлінню, забезпечуючи досягнення поставлених цілей та завдань. Оцінка результативності дозволяє аналізувати вплив впроваджуваних заходів на місцевий розвиток, що є важливим для прийняття обґрунтованих рішень щодо подальших дій. Ефективна система моніторингу та оцінки включає чітко визначені критерії та індикатори, що дозволяють об’єктивно оцінювати результати та приймати обґрунтовані рішення щодо подальших кроків.

В сучасному глобалізованому світі інтеграція з міжнародними організаціями та імплементація міжнародних стандартів стає все більш важливою для національних урядів. Це особливо актуально для України, яка прагне до європейської інтеграції та співпраці з іншими країнами світу. Міжнародні стандарти можуть мати значний вплив на національну політику в різних сферах, сприяючи економічному розвитку, захисту навколишнього середовища, підвищенню якості життя громадян та створенню сприятливих умов для інвестицій [31, с. 32].

Однією з головних переваг впровадження міжнародних стандартів є полегшення торгівлі між країнами. Міжнародні стандарти допомагають усувати технічні бар’єри, гармонізуючи продукцію та послуги на міжнародному рівні. Це дозволяє українським виробникам легше виходити на іноземні ринки, знижуючи витрати на адаптацію продукції до різних

вимог. Зі зростанням міжнародної торгівлі підвищується економічний добробут країни, створюються нові робочі місця, збільшуються надходження до державного бюджету.

Інвестиції також є складовою економічного розвитку України. Сприятливий інвестиційний клімат, заснований на міжнародних стандартах, може стимулювати приплив іноземних інвестицій у країну. Міжнародні інвестори надають перевагу країнам, де існують чіткі, прозорі та стабільні правила гри, які базуються на загальноприйнятих стандартах. Це дозволяє знизити ризики, пов'язані з веденням бізнесу, та сприяє довгостроковим інвестиціям.

Рис. 2.3 Переваги впровадження міжнародних стандартів

Захист прав споживачів є ще однією сферою, де міжнародні стандарти можуть зіграти значну роль. Вони гарантують безпеку та якість продукції, що допомагає захистити здоров'я та безпеку громадян. Стандартизація продукції та послуг дозволяє уникнути розбіжностей у вимогах до якості, що особливо важливо у сфері харчової безпеки, медицини, побутової техніки тощо. Впровадження міжнародних стандартів допомагає забезпечити високий рівень захисту споживачів, що сприяє підвищенню довіри до національної економіки.

Таблиця 2.4

Вплив міжнародних стандартів на національну політику

Сфера	Вплив
Торгівля	Полегшення торгівлі, усунення технічних бар'єрів, гармонізація продукції та послуг
Інвестиції	Сприятливий інвестиційний клімат, стимулювання припливу іноземних інвестицій
Захист прав споживачів	Захист прав споживачів, гарантування безпеки та якості продукції
Технічне регулювання	Розвиток інновацій, підвищення конкурентоспроможності національної економіки

Охорона довкілля є ще одним напрямком, де міжнародні стандарти можуть мати значний вплив. Вони допомагають захистити довкілля, сприяючи сталому розвитку. Міжнародні екологічні стандарти встановлюють вимоги до зниження викидів шкідливих речовин, раціонального використання природних ресурсів, управління відходами тощо. Це дозволяє знизити негативний вплив на навколишнє середовище, забезпечуючи збереження природних екосистем та біорізноманіття [19, с. 60].

Одним із ключових шляхів імплементації міжнародних стандартів є інтеграція з міжнародними організаціями. Україна є членом багатьох міжнародних організацій, таких як Світова організація торгівлі (COT), Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), Міжнародна електротехнічна комісія (IEC), Європейський комітет зі стандартизації (CEN), Європейський комітет зі стандартизації в електротехніці (CENELEC). Членство в цих організаціях дає Україні можливість брати участь у розробці та прийнятті міжнародних стандартів, впливати на формування політики в цій сфері, отримувати доступ до нових знань та технологій, сприяти експорту української продукції та послуг.

Для ефективної інтеграції з міжнародними організаціями та імплементації міжнародних стандартів Кабінет Міністрів України співпрацює з іншими органами публічної влади, зокрема з міністерствами та відомствами, національними органами стандартизації, дослідницькими інститутами та громадськими організаціями. Міністерства та відомства забезпечують координацію роботи з питань інтеграції з міжнародними організаціями та імплементації міжнародних стандартів у своїх сферах діяльності. Вони розробляють та впроваджують національні стандарти, що відповідають міжнародним вимогам, забезпечують виконання міжнародних зобов'язань України.

Національні органи стандартизації відіграють ключову роль у розробці та впровадженні національних стандартів, що відповідають міжнародним. Вони здійснюють гармонізацію національних стандартів з міжнародними, проводять наукові дослідження у сфері стандартизації, надають консультаційні послуги, організовують навчання та підвищення кваліфікації фахівців. Національні органи стандартизації також забезпечують участь України в міжнародних технічних комітетах та робочих групах з питань стандартизації, що дозволяє впливати на процес розробки міжнародних стандартів [38, с. 34].

Громадські організації також залучаються до процесу інтеграції з міжнародними організаціями та імплементації міжнародних стандартів. Вони відіграють важливу роль у залученні громадськості до процесу прийняття рішень, сприяють підвищенню прозорості та підзвітності урядових органів, проводять просвітницьку діяльність серед населення. Громадські організації також можуть здійснювати моніторинг дотримання міжнародних стандартів, надавати пропозиції щодо їх вдосконалення, брати участь у розробці національних стандартів.

Інтеграція України з міжнародними організаціями та імплементація міжнародних стандартів вимагає тісної співпраці всіх зацікавлених сторін. Це складний процес, що потребує узгоджених дій на різних рівнях, від

центральных органів влади до місцевих громад. Успішна імплементація міжнародних стандартів можлива лише за умов наявності політичної волі, достатнього фінансування, відповідної інфраструктури та кваліфікованих кадрів.

Висновки до розділу 2

Аналіз ефективності роботи Кабінету Міністрів України (КМУ) засвідчив його ключову роль у забезпеченні державної політики, здійсненні виконавчо-розпорядчої діяльності та реалізації економічних і соціальних завдань. КМУ координує роботу міністерств, впроваджує державну політику в різних сферах, забезпечує захист прав громадян і підвищення національної безпеки, водночас дотримуючись принципів законності, прозорості та підзвітності. Ефективність роботи КМУ оцінюється за SMART-показниками, що дає змогу об'єктивно аналізувати прогрес, виявляти сильні й слабкі сторони, коригувати напрямки діяльності.

Важливим аспектом діяльності КМУ є взаємодія з Верховною Радою України та іншими органами влади. Ця співпраця зосереджена на внесенні законопроектів, контролі за реалізацією урядових програм та здійсненні парламентського контролю. Попри наявність механізмів координації, взаємодія потребує вдосконалення в частині спільних консультацій і підвищення політичної культури, що може знизити конфлікти та забезпечити стабільне функціонування державного апарату.

Загалом, Кабінет Міністрів України відіграє визначну роль у системі державного управління, ефективність якої залежить від узгодженості дій з іншими гілками влади та прозорості рішень. Співпраця на різних рівнях та імплементація міжнародних стандартів залишаються пріоритетними напрямками для вдосконалення роботи уряду та забезпечення стабільного розвитку України.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

3.1. Оптимізація структури та функцій Кабінету Міністрів України

Аналіз поточної структури Кабінету Міністрів України та ідентифікація проблем, пов'язаних із дублюванням функцій та неефективністю, є критичною складовою для успішної реалізації будь-яких спроб реформування. Кабінет Міністрів України, як головний виконавчий орган державної влади, відіграє ключову роль в управлінні державними процесами та забезпеченні впровадження законодавчих ініціатив. Втім, сучасна структура та функціонування цього органу мають низку проблемних аспектів, що ускладнюють його ефективність. Однією з головних перешкод є дублювання функцій між міністерствами та іншими органами виконавчої влади, що часто призводить до розпорошення відповідальності та конфлікту інтересів [52, с. 32].

Дублювання функцій, що характерне для сучасної структури Кабінету Міністрів України, можна спостерігати у багатьох сферах управління. Наприклад, у питаннях економічного розвитку та фінансової політики існує конкуренція між Міністерством фінансів, Міністерством економіки та іншими профільними відомствами, що спричиняє значну неузгодженість у прийнятті рішень та знижує загальну продуктивність державного управління. Подібна ситуація має місце в сфері соціальної політики, де повноваження розподілені між кількома відомствами, зокрема Міністерством соціальної політики, Міністерством охорони здоров'я та іншими органами, що призводить до значної затримки у прийнятті важливих соціальних рішень та їх впровадженні. Окремо слід зазначити, що дублювання функцій створює зайву бюрократичну навантаженість, оскільки різні міністерства витрачають значні ресурси на координацію своїх дій між собою, тоді як ці ресурси могли б бути спрямовані на реалізацію конкретних стратегічних ініціатив.

Іншою серйозною проблемою є неефективність управлінських процесів у самому Кабінеті Міністрів, що виражається в недостатній швидкості та якості прийняття рішень. Існуюча система розподілу повноважень часто створює ситуації, коли відповідальність за прийняття конкретних рішень розпорошується між кількома відомствами, і жодне з них не несе повної відповідальності за кінцевий результат. Це призводить до тривалого узгодження рішень, що в умовах швидкоплинних економічних і соціальних змін є серйозним фактором, що стримує розвиток держави. Неефективність у процесах прийняття рішень також посилюється через недостатню цифровізацію адміністративних процесів. Незважаючи на численні спроби впровадити електронний документообіг та автоматизувати роботу міністерств, бюрократичні процеси залишаються надмірно складними та залежними від паперових процедур, що значно збільшує час обробки інформації та прийняття рішень [47, с. 44].

Ще однією проблемою в структурі Кабінету Міністрів України є недостатня гнучкість в адаптації до нових викликів. Сучасна державна система управління за своєю природою є досить інерційною, що означає, що вона не здатна оперативно реагувати на зміни в економічних, політичних або соціальних умовах. Це особливо актуально в умовах глобальних криз, таких як пандемія COVID-19 та війна в Україні, коли оперативність та гнучкість у прийнятті рішень стають критичними факторами успіху. Однак наявна структура Кабінету Міністрів, яка зберегла багато радянських елементів, не дозволяє ефективно реагувати на нові виклики, оскільки функції міністерств є жорстко розподіленими і не допускають швидких змін у повноваженнях.

Крім того, проблема кадрового потенціалу Кабінету Міністрів також відіграє важливу роль у неефективності його роботи. Незважаючи на значний кадровий ресурс, проблема полягає в тому, що багато чиновників не володіють необхідними компетенціями для роботи в умовах швидких змін. Часто призначення на керівні посади в міністерствах та інших органах виконавчої влади здійснюються на підставі політичних квот, а не на основі

професійних якостей, що негативно позначається на якості державного управління. Такий підхід призводить до того, що багато важливих напрямків залишаються неререформованими, а інноваційні ініціативи не впроваджуються на належному рівні.

Раціоналізація кількості міністерств в системі Кабінету Міністрів України є однією з найактуальніших тем у контексті реформування виконавчої влади. Сучасна структура державного управління характеризується надмірною кількістю міністерств та відомств, що призводить до дублювання функцій, надмірної бюрократизації та втрат у продуктивності. Одним із головних викликів є пошук оптимальної структури, яка забезпечить ефективне та оперативне прийняття рішень, максимізує продуктивність державного апарату та зменшить витрати на його утримання [43].

Сучасна структура Кабінету Міністрів України налічує близько 20 міністерств, кожне з яких має власні функції та повноваження, що, на перший погляд, забезпечує широкий спектр політичного та адміністративного впливу. Проте детальний аналіз показує, що така структура є надто громіздкою і часто неефективною через існування численних перетинів функцій та відсутність чіткої координації між окремими міністерствами. Наприклад, міністерства економіки, фінансів та інфраструктури мають значні сфери відповідальності, що перетинаються, а відсутність координаційного механізму між ними спричиняє плутанину у формуванні економічної політики та її реалізації. Така ситуація створює як адміністративні, так і політичні ризики, оскільки управління ресурсами стає менш прозорим і контрольованим.

Одним із можливих шляхів підвищення ефективності функціонування Кабінету Міністрів є скорочення кількості міністерств через їх реорганізацію та злиття функціонально суміжних відомств. Наприклад, об'єднання Міністерства економіки та Міністерства фінансів дозволить створити єдиний центр формування економічної політики, що сприятиме скороченню

бюрократичних процедур, підвищенню якості координації дій між урядом та парламентом, а також оптимізації розподілу ресурсів. Такий підхід до централізації управління також дозволить забезпечити більш ефективний контроль за виконанням державних програм, оскільки відповідальність за їх реалізацію буде сконцентрована в одному міністерстві, а не розподілена між кількома відомствами [46, с. 229].

Ще одним напрямком раціоналізації може бути оптимізація соціальної сфери, зокрема реорганізація Міністерства соціальної політики та Міністерства охорони здоров'я. Обидва відомства здійснюють управління у суміжних галузях, що призводить до дублювання функцій, особливо у питаннях соціальної допомоги, медичного забезпечення та реалізації програм соціального страхування. Злиття цих міністерств дозволить не лише скоротити адміністративні витрати, але й забезпечити більш узгоджене і цілісне управління соціальними послугами. Водночас, це також сприятиме покращенню комунікації між різними рівнями виконавчої влади та забезпечить більш оперативне вирішення соціальних проблем.

Децентралізація, як один із ключових інструментів реформування Кабінету Міністрів, може бути ефективною в контексті передачі частини повноважень на регіональний рівень. Сучасна система управління характеризується надмірною концентрацією влади у центральних органах виконавчої влади, що призводить до затримок у прийнятті рішень та ускладнює ефективне управління на місцевому рівні. Передача повноважень від центральних міністерств до регіональних адміністрацій може знизити навантаження на центральний апарат та покращити якість управління на місцях. Водночас децентралізація вимагає чіткого розмежування функцій між центральними та регіональними органами влади, щоб уникнути дублювання повноважень та неузгодженості у прийнятті рішень [54, с. 34].

Проте децентралізація не повинна бути абсолютною. У багатьох сферах, таких як національна безпека, фінансова політика та зовнішньоекономічні зв'язки, централізація є необхідною для забезпечення

узгодженості державної політики та ефективного управління стратегічними ресурсами. У цьому контексті, оптимізація структури Кабінету Міністрів може включати одночасне впровадження елементів централізації та децентралізації, залежно від конкретних завдань і функцій, які виконують різні органи влади. Зокрема, централізовані функції можуть залишатися у таких сферах, як національна оборона, міжнародні відносини та макроекономічне планування, тоді як регіональні адміністрації можуть взяти на себе повноваження у сферах місцевого розвитку, соціального забезпечення та управління інфраструктурою.

Одним із прикладів успішної реорганізації міністерств через централізацію може бути створення Міністерства регіонального розвитку, яке об'єднає повноваження кількох міністерств і відомств, що займаються питаннями місцевого самоврядування, житлово-комунального господарства та регіонального розвитку. Це дозволить не лише забезпечити більш ефективне використання державних ресурсів, але й сприятиме більшій узгодженості між центральною та місцевою владою. Водночас, децентралізація повноважень у сфері регіонального управління дозволить регіонам більше впливати на планування та реалізацію програм місцевого розвитку, що покращить якість управління та прискорить економічний розвиток регіонів [41, с. 60].

Ще одним аспектом раціоналізації кількості міністерств є необхідність підвищення прозорості та підзвітності в роботі виконавчих органів влади. Впровадження механізмів моніторингу та оцінки ефективності роботи міністерств дозволить не лише скоротити кількість відомств, але й забезпечить більш чітке розуміння того, які функції можуть бути оптимізовані або передані іншим органам. Цифровізація адміністративних процесів, зокрема впровадження систем електронного урядування, також може стати потужним інструментом для підвищення ефективності державного управління. Автоматизація процесів документообігу, управління державними програмами та моніторинг виконання рішень дозволить не лише

зменшити адміністративні витрати, але й забезпечить більш швидке та ефективне прийняття рішень на всіх рівнях виконавчої влади.

Раціоналізація кількості міністерств також може сприяти покращенню комунікації між Кабінетом Міністрів та іншими гілками влади, зокрема парламентом та президентом. Оптимізація структури виконавчої влади дозволить забезпечити більш чіткий розподіл повноважень між різними гілками влади та уникнути конфліктів інтересів, що часто виникають через нечітке розмежування функцій. Це сприятиме покращенню якості законодавчих ініціатив та забезпечить більш ефективну взаємодію між виконавчою та законодавчою гілками влади [42, с. 48].

Окрім того, реорганізація міністерств може мати позитивний вплив на міжнародний імідж України. Оптимізація виконавчої влади демонструватиме міжнародним партнерам серйозний підхід до реформування державного управління та покращить можливості для співпраці у рамках міжнародних програм розвитку. Централізовані міністерства з чітким розподілом повноважень та високим рівнем прозорості зможуть більш ефективно працювати з міжнародними фінансовими інституціями, забезпечуючи реалізацію спільних проєктів на належному рівні.

Удосконалення механізмів прийняття рішень в урядових структурах є одним із ключових напрямків реформування Кабінету Міністрів України. Процеси прийняття рішень на рівні уряду часто є надто складними, тривалими та перевантаженими бюрократичними процедурами, що негативно впливає на ефективність реалізації політик, гальмує розвиток держави та знижує її конкурентоспроможність у глобальному масштабі. Тому оптимізація цих механізмів є критичною для створення гнучкої, адаптивної та ефективної системи управління, яка здатна оперативно реагувати на виклики сучасності.

Сучасна система прийняття рішень в уряді України включає багатоетапні процедури, що забезпечують узгодженість дій між різними відомствами. Однак, через відсутність достатньої координації та надмірну

кількість бюрократичних рівнів, ці процеси часто стають занадто громіздкими. Однією з головних проблем є надмірне розосередження відповідальності серед різних міністерств та відомств, що ускладнює прийняття комплексних рішень і призводить до затягування реалізації політичних ініціатив. Наприклад, для прийняття рішення щодо впровадження нової економічної програми або соціальної ініціативи, міністерства економіки, фінансів, соціальної політики та інші повинні проходити багаторівневий процес узгодження, що затримує втілення програм на кілька місяців, а інколи навіть років. Така ситуація є неприйнятною в умовах сучасної динаміки глобальних економічних та соціальних змін [59, с. 8].

Одним із можливих шляхів оптимізації процедур прийняття рішень є впровадження механізмів централізації прийняття рішень у ключових питаннях. Це передбачає скорочення кількості учасників процесу прийняття рішень та надання більших повноважень певним міністерствам або урядовим агентствам у питаннях, що стосуються їх компетенції. Наприклад, у випадку прийняття рішень, що стосуються фінансової політики, Міністерство фінансів повинно мати основні повноваження щодо прийняття ключових рішень, тоді як інші міністерства можуть виступати лише в ролі консультантів. Це дозволить скоротити час на прийняття рішень та уникнути непотрібних затримок, що виникають через необхідність багаторівневого узгодження кожного аспекту рішення.

Крім того, оптимізація процесів прийняття рішень може бути досягнута через удосконалення механізмів міжвідомчої координації. Одним із найбільших викликів, з якими стикається уряд, є недостатня узгодженість між міністерствами та відомствами, що призводить до конфліктів інтересів і подвійної роботи. Для вирішення цієї проблеми доцільно створити єдині координаційні центри або робочі групи, які забезпечуватимуть постійну комунікацію між різними урядовими структурами на етапах розробки та реалізації політик. Такі центри могли б функціонувати як платформи для узгодження позицій міністерств до того, як рішення надходитиме на

затвердження Кабінету Міністрів. Це зменшить кількість конфліктів на етапі прийняття рішень та прискорить процес їх реалізації [53, с. 87].

Ще одним аспектом удосконалення механізмів прийняття рішень є впровадження цифрових технологій в адміністративні процеси уряду. Електронне урядування є потужним інструментом для зниження бюрократичного навантаження та підвищення прозорості в процесах прийняття рішень. Наприклад, автоматизація процесів обробки документів, електронний документообіг, онлайн-платформи для узгодження рішень між міністерствами можуть суттєво прискорити процес прийняття урядових рішень. Цифровізація також дозволить створити прозорі механізми контролю за виконанням прийнятих рішень, що сприятиме зниженню корупційних ризиків та підвищенню ефективності управління.

Окрім цього, варто звернути увагу на підвищення ролі аналітичних центрів та експертних груп у процесі прийняття рішень. Багато рішень, які приймаються на рівні Кабінету Міністрів, є результатом політичних домовленостей або короткострокових прагнень уряду, що не завжди відповідає довгостроковим потребам країни. Для забезпечення більшої обґрунтованості прийнятих рішень необхідно активніше залучати експертів, науковців та аналітичні центри до процесу формування державної політики. Це дозволить уряду ухвалювати рішення на основі науково обґрунтованих прогнозів та моделей, а не лише на основі політичної доцільності або тиску окремих груп інтересів [39, с. 65].

3.2. Зміцнення взаємодії Кабінету Міністрів України з іншими органами публічної влади

Покращення координації між Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою є критичним елементом для забезпечення ефективності законодавчого процесу та впровадження державних політик. Співпраця між виконавчою і законодавчою гілками влади має забезпечити своєчасне і якісне прийняття законів, які б відповідали стратегічним пріоритетам країни. Проте

на практиці існують численні проблеми, пов'язані з недостатньою координацією та комунікацією між урядом і парламентом, що негативно впливає на темпи та ефективність впровадження реформ. Важливим аспектом є вдосконалення механізмів обміну інформацією та взаємодії на рівні структур уряду та парламенту для досягнення більш узгоджених дій в реалізації державної політики [57, с. 94].

Однією з головних проблем у взаємодії Кабінету Міністрів та Верховної Ради є складність і неузгодженість процедур ухвалення законодавчих ініціатив. Часто законопроекти, розроблені урядом, не проходять через парламент або зазнають численних змін, що може суттєво вплинути на їх ефективність та відповідність початковій меті. Це пояснюється як слабкою координацією між урядовими і парламентськими структурами на етапі підготовки законодавства, так і відсутністю чітких механізмів узгодження позицій між виконавчою та законодавчою гілками влади. Рішення цієї проблеми полягає у впровадженні більш формалізованих механізмів взаємодії між урядом та парламентом на ранніх етапах розробки законодавства, що дозволить досягти узгодженості щодо основних положень і мінімізувати потенційні конфлікти інтересів під час його ухвалення.

Одним із механізмів, який може покращити співпрацю між Кабінетом Міністрів та Верховною Радою, є створення спеціальних робочих груп, що включатимуть представників обох гілок влади. Такі групи могли б діяти на постійній основі, забезпечуючи регулярний обмін інформацією та узгодження позицій на кожному етапі законодавчого процесу. Це дозволить уряду краще розуміти позиції парламенту щодо певних законопроектів, а парламенту – мати більше інформації про стратегічні цілі уряду. Такі робочі групи можуть також стати платформою для обговорення проблемних питань та узгодження компромісних рішень, що сприятиме підвищенню якості законодавства та зниженню кількості відхилених або значно змінених законопроектів [55, с. 30].

Ще одним аспектом удосконалення координації між урядом і парламентом є необхідність уніфікації процесу обміну інформацією. Наразі існує велика кількість різноманітних механізмів та каналів комунікації між Кабінетом Міністрів і Верховною Радою, проте вони не завжди є ефективними та оперативними. Для підвищення продуктивності співпраці необхідно створити єдину інтегровану систему обміну інформацією між урядовими та парламентськими структурами. Така система може включати електронні платформи для обміну документами, онлайн-обговорення законодавчих ініціатив, а також механізми автоматизованого відстеження стану розгляду законопроектів у парламенті. Це дозволить не лише прискорити процес обробки інформації, але й забезпечити прозорість дій обох гілок влади.

Одним із ключових елементів для покращення взаємодії між Кабінетом Міністрів та Верховною Радою є підвищення рівня прозорості та відповідальності обох сторін за реалізацію прийнятих рішень. Важливо, щоб уряд надавав парламентарям повну та актуальну інформацію про стан реалізації державних програм та виконання законодавства. Це дозволить народним депутатам здійснювати більш ефективний контроль за діяльністю уряду та своєчасно реагувати на потенційні проблеми у виконанні державних політик. Крім того, підвищення рівня прозорості в діях уряду сприятиме зменшенню рівня недовіри між різними гілками влади, що позитивно вплине на якість прийнятих рішень [48, с. 296].

У цьому контексті може бути корисним запровадження регулярних звітів уряду перед парламентом щодо виконання ключових державних програм та стратегічних ініціатив. Це дозволить не лише покращити комунікацію між урядом і парламентом, але й сприятиме підвищенню відповідальності Кабінету Міністрів за досягнення конкретних результатів. Регулярні звіти також можуть стати основою для обговорення подальших дій уряду, що дозволить народним депутатам активніше долучатися до

формування державної політики та підвищить ефективність законодавчого процесу.

Ще однією ключовою проблемою у відносинах між урядом і парламентом є слабка інституційна пам'ять та недостатня систематизація досвіду співпраці. Часто, коли змінюється склад уряду або парламенту, нові політичні гравці не мають доступу до повної інформації про попередні етапи взаємодії, що призводить до повторення помилок минулого та зниження продуктивності співпраці. Для вирішення цієї проблеми доцільно створити спеціальні архіви або бази даних, які міститимуть всю інформацію про попередні етапи співпраці між урядом і парламентом, а також результати спільних ініціатив. Це дозволить новим політикам швидше адаптуватися до нових умов та уникати помилок попередників [50].

Посилення взаємодії між Кабінетом Міністрів України та органами місцевого самоврядування є ключовим аспектом у процесі децентралізації та ефективної реалізації державних програм на регіональному рівні. Сучасна система управління в Україні намагається вирішити виклик побудови балансованої моделі співпраці між центральною владою та місцевими органами самоврядування. З одного боку, необхідно забезпечити централізоване стратегічне керівництво з боку Кабінету Міністрів, з іншого – дати місцевим громадам і органам влади достатню автономію для самостійного управління регіональними процесами, враховуючи особливості та потреби кожного регіону. Налагоджена співпраця між цими двома рівнями влади дозволить досягти більшої гнучкості в управлінні, що, своєю чергою, сприятиме успішній реалізації державних програм на місцях.

Однією з головних проблем у взаємодії Кабінету Міністрів та органів місцевого самоврядування є нерівномірний розподіл повноважень і відповідальності між ними. Державні програми, які розробляються і затверджуються на центральному рівні, часто вимагають глибокого розуміння специфіки місцевих умов, що не завжди враховується на етапі їх розробки. Це призводить до неефективності у впровадженні таких програм,

коли централізовані ініціативи втрачають актуальність або не можуть бути адаптовані до конкретних потреб громад. Наприклад, державні програми, спрямовані на розвиток інфраструктури, можуть бути надто стандартними та не враховувати специфічних потреб регіонів, таких як віддаленість або географічні особливості, що може суттєво вплинути на ефективність використання державних ресурсів [58, с. 134].

Для вирішення цієї проблеми необхідно переглянути механізми співпраці між центральними та місцевими органами влади на етапі розробки державних програм. Доцільно залучати представників місцевих органів самоврядування до процесу планування та розробки таких програм на ранніх етапах, що дозволить краще враховувати місцеві потреби та умови. Такий підхід не лише сприятиме більшій узгодженості дій між центральною і місцевою владою, але й підвищить рівень відповідальності місцевих органів за реалізацію програм, оскільки вони будуть безпосередньо залучені до процесу їх створення.

Ще одним аспектом удосконалення співпраці між Кабінетом Міністрів та місцевими органами влади є підвищення рівня децентралізації фінансових ресурсів. Наразі багато місцевих громад стикаються з проблемою недостатнього фінансування, що обмежує їхні можливості в реалізації державних програм. Незважаючи на те, що процес децентралізації в Україні вже триває кілька років, рівень фінансової автономії місцевих органів влади залишається обмеженим. Це призводить до того, що місцеві громади часто залежать від центрального бюджету, що ускладнює їхню здатність ефективно планувати та реалізовувати проєкти. Для посилення взаємодії уряду та місцевих органів самоврядування необхідно забезпечити більшу фінансову автономію для регіонів, що дозволить їм самостійно вирішувати питання розподілу коштів та розробляти власні стратегії розвитку [45, с. 80].

Крім фінансової автономії, варто також приділити увагу питанням підвищення управлінських спроможностей місцевих органів самоврядування. Багато місцевих громад стикаються з проблемою нестачі кваліфікованих

кадрів, що ускладнює реалізацію державних програм на місцевому рівні. Для вирішення цієї проблеми необхідно створити систему навчання та підвищення кваліфікації для працівників органів місцевого самоврядування. Це дозволить місцевим громадам краще впоратися з викликами, пов'язаними з управлінням фінансовими ресурсами, плануванням регіонального розвитку та впровадженням державних програм. Крім того, створення спеціалізованих програм підвищення кваліфікації сприятиме підвищенню професійного рівня місцевих управлінців, що матиме позитивний вплив на загальну ефективність реалізації державних ініціатив.

Ще одним елементом, який потребує уваги в контексті співпраці між Кабінетом Міністрів та місцевими органами влади, є впровадження механізмів зворотного зв'язку та контролю за виконанням державних програм на місцях. Для цього необхідно створити систему моніторингу та оцінки ефективності реалізації державних програм на місцевому рівні. Така система дозволить виявляти проблемні моменти у впровадженні програм, своєчасно вносити корективи та забезпечувати зворотний зв'язок між місцевими громадами та центральною владою. Моніторинг може включати використання ключових показників ефективності (КПІ), які дадуть змогу об'єктивно оцінювати прогрес у реалізації програм та визначати, наскільки успішно місцеві органи влади виконують поставлені перед ними завдання. Це також сприятиме підвищенню рівня підзвітності місцевих органів самоврядування перед громадянами та центральною владою.

Крім того, варто звернути увагу на питання інновацій та цифровізації в процесі співпраці між Кабінетом Міністрів та органами місцевого самоврядування. Цифрові технології можуть суттєво спростити процес комунікації між центральною владою та регіонами, підвищити прозорість і скоротити бюрократичні процедури. Наприклад, впровадження електронного документообігу, платформ для моніторингу виконання державних програм та онлайн-консультацій дозволить значно пришвидшити обмін інформацією та полегшити процес ухвалення рішень. Важливо також забезпечити місцеві

громади доступом до сучасних технологій, що допоможе їм ефективніше управляти своїми ресурсами та реалізовувати проєкти на місцях [60, с. 56].

Для більш ефективної співпраці між Кабінетом Міністрів та місцевими органами влади доцільно також розглянути можливість створення спеціальних платформ для регулярних консультацій і діалогу між центральною та місцевою владою. Такі платформи можуть бути використані для обговорення ключових питань регіонального розвитку, проблем реалізації державних програм та шляхів їх вирішення. Регулярний діалог між урядом та місцевими громадами дозволить забезпечити більш тісну координацію дій, уникнути непорозумінь та конфліктів, а також сприятиме більш оперативному реагуванню на виклики, з якими стикаються регіони. Крім того, такі платформи можуть стати основою для обміну кращими практиками між регіонами, що сприятиме більш рівномірному розвитку країни та покращенню якості державного управління на місцях.

Необхідним елементом покращення співпраці між Кабінетом Міністрів і органами місцевого самоврядування є створення більш гнучкої системи розподілу повноважень. В умовах динамічних змін, які відбуваються в економічному та соціальному житті країни, централізовані механізми управління часто не здатні оперативно реагувати на нові виклики. Тому необхідно переглянути структуру розподілу повноважень між центральною та місцевою владою, забезпечивши більшу гнучкість у питаннях регіонального розвитку. Це дозволить місцевим громадам самостійно вирішувати нагальні питання, що виникають у процесі реалізації державних програм, без необхідності тривалого погодження з центральною владою. Такий підхід сприятиме більш оперативній реалізації державних ініціатив та забезпечить більш ефективне використання ресурсів на місцях [40, с. 48].

Інтеграція Кабінету Міністрів України з правоохоронними та судовими органами є важливою складовою побудови ефективної системи державного управління. Сучасні виклики вимагають тіснішої співпраці між виконавчою владою, правоохоронними органами та судовою системою для забезпечення

належного впровадження державних рішень і контролю за їх виконанням. Спільна робота цих інституцій повинна базуватися на чітких механізмах взаємодії, що забезпечують комплексний підхід до реалізації урядових ініціатив, а також надійний контроль за дотриманням законодавства та боротьбу з порушеннями в процесі виконання державних рішень.

Однією з основних проблем, з якою стикається українська державна система, є відсутність чіткої координації між Кабінетом Міністрів, правоохоронними органами та судами. Рішення уряду часто залишаються формальними і не мають належної реалізації через слабку інтеграцію з системою правопорядку. Наприклад, ухвалені урядові програми чи реформи можуть бути заблоковані або відтерміновані через недостатню взаємодію з правоохоронними структурами, які мають забезпечувати контроль за виконанням цих рішень. Крім того, у випадку порушення законодавства під час виконання урядових програм, недостатньо скоординована робота судових і правоохоронних органів може призводити до затягування процесів або навіть до безкарності відповідальних осіб.

Для усунення цих проблем необхідно впровадити чіткі механізми координації між Кабінетом Міністрів і правоохоронними та судовими органами. Насамперед, слід створити постійні координаційні групи або комісії, що складатимуться з представників уряду, Національної поліції, Служби безпеки України, прокуратури та судової системи. Їхньою функцією буде розробка конкретних стратегій взаємодії, моніторинг впровадження урядових рішень та контроль за дотриманням законодавства на всіх етапах їх реалізації. Така міжвідомча координація дозволить забезпечити більш узгоджені дії між усіма ключовими учасниками процесу, що значно підвищить рівень дотримання законів та зменшить можливість маніпуляцій чи корупційних проявів [56, с. 127].

Ще одним напрямком удосконалення співпраці є впровадження системи оперативного обміну інформацією між урядом та правоохоронними органами. Часто проблеми в реалізації урядових рішень виникають через

недостатню або несвоєчасну передачу інформації між структурами. Наприклад, правоохоронні органи можуть не отримувати необхідних даних про порушення, що відбуваються на місцях під час виконання державних програм, через що оперативне реагування на такі випадки стає неможливим. Для вирішення цієї проблеми необхідно створити єдину цифрову платформу, що забезпечуватиме автоматичний обмін інформацією між усіма учасниками процесу. Це дозволить не лише прискорити процес прийняття рішень і реагування на проблеми, але й забезпечить прозорість у виконанні державних рішень, оскільки всі дії будуть зафіксовані в єдиній системі.

Важливо також посилити роль правоохоронних органів у забезпеченні дотримання законності під час реалізації урядових програм. Для цього необхідно чітко окреслити їхню відповідальність за моніторинг та контроль за виконанням рішень Кабінету Міністрів. Наприклад, під час реалізації масштабних інфраструктурних або соціальних проєктів, правоохоронні органи повинні здійснювати постійний нагляд за дотриманням законодавства та протидіяти корупції на всіх етапах проєкту. Це вимагає розробки чітких процедур для контролю, а також створення механізмів підзвітності правоохоронних органів у разі виявлення порушень.

Ще одним аспектом, який варто розглянути в контексті інтеграції з правоохоронними органами, є підвищення рівня правової обізнаності державних службовців, відповідальних за реалізацію урядових програм. Часто причиною порушень або затримок у виконанні рішень Кабінету Міністрів є недостатнє знання законодавства та правових норм з боку чиновників, що може призводити до необдуманих або некоректних дій. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити програми підвищення кваліфікації для державних службовців, що включатимуть навчання правовим аспектам реалізації державних програм. Це дозволить не лише уникнути правових порушень під час реалізації програм, але й підвищить рівень професійності державних службовців, що сприятиме більш ефективному виконанню рішень уряду.

Інтеграція Кабінету Міністрів з судовою системою також потребує вдосконалення. Судова система має відігравати ключову роль у забезпеченні контролю за виконанням урядових рішень та у вирішенні правових конфліктів, що виникають під час їх реалізації. Проте на практиці судові процеси часто затягуються, що призводить до відтермінування або блокування впровадження урядових програм. Однією з головних проблем є недостатня оперативність судової системи в розгляді справ, пов'язаних з порушенням законодавства під час виконання рішень уряду. Для вирішення цієї проблеми необхідно впровадити спеціальні судові процедури, які дозволять прискорити розгляд таких справ і забезпечити оперативну реакцію судової системи на порушення, що виникають під час реалізації державних програм [51, с. 102].

Інтеграція уряду з судовою системою також повинна включати підвищення прозорості та відкритості судових процесів, що стосуються виконання урядових рішень. Це дозволить забезпечити громадський контроль за реалізацією державних програм і підвищити рівень довіри громадян до судової системи та уряду. Одним із можливих інструментів для підвищення прозорості може стати публікація рішень судів у справах, що стосуються виконання урядових програм, а також створення механізмів для відкритого доступу до матеріалів таких справ.

Крім того, необхідно вдосконалити механізми підзвітності правоохоронних та судових органів перед Кабінетом Міністрів. У випадку виявлення порушень під час реалізації урядових програм або неефективного виконання судових рішень, відповідальні органи мають нести відповідальність за свої дії або бездіяльність. Для цього доцільно створити систему звітності, яка дозволить уряду отримувати повну інформацію про стан виконання судових рішень та хід розслідувань з боку правоохоронних органів у справах, що стосуються державних програм. Це дозволить забезпечити більш чіткий контроль за діями всіх учасників процесу та знизити рівень зловживань або саботажу.

Підсумовуючи, покращення інтеграції між Кабінетом Міністрів України, правоохоронними та судовими органами є необхідним кроком для забезпечення належного впровадження урядових рішень та контролю за їх виконанням. Створення механізмів координації, оперативного обміну інформацією, підвищення рівня правової обізнаності та відповідальності всіх учасників процесу сприятиме підвищенню ефективності виконання державних програм.

Висновки до розділу 3

Реформування Кабінету Міністрів України потребує глибокої оптимізації його структури та функцій, щоб забезпечити ефективне управління й зменшити дублювання повноважень. Аналіз показує, що існуюча кількість міністерств спричиняє бюрократичні складнощі, дублювання функцій і надмірні витрати. Оптимізація передбачає злиття функціонально суміжних відомств, що дозволить створити єдині центри прийняття рішень у ключових сферах, таких як економічна і соціальна політика. Це сприятиме скороченню бюрократичного апарату й підвищенню продуктивності уряду.

Іншим важливим напрямком реформ є зміцнення координації між Кабінетом Міністрів, Верховною Радою, місцевими органами влади та судовою системою. Важливо впровадити механізми обміну інформацією, спільні робочі групи та платформи для обговорення законодавчих ініціатив. Така співпраця підвищить оперативність і відповідальність усіх рівнів влади у реалізації державної політики. Покращення взаємодії між урядом та місцевою владою сприятиме децентралізації й посиленню автономії регіонів у реалізації державних програм. Ці реформи підвищать прозорість і ефективність, а також покращать міжнародний імідж України, забезпечуючи надійну платформу для розвитку та співпраці.

ВИСНОВКИ

Кабінет Міністрів України займає центральне місце в системі органів публічної влади, виконуючи широкий спектр функцій і повноважень, спрямованих на забезпечення належного управління державою та реалізацію законодавчих ініціатив. Враховуючи його ключову роль у формуванні і реалізації внутрішньої та зовнішньої політики держави, Кабінет Міністрів має бути організований таким чином, щоб забезпечувати ефективність управлінських процесів, оперативність прийняття рішень та узгодженість дій між різними гілками влади. Однак сучасний аналіз роботи Кабінету Міністрів свідчить про наявність певних недоліків у його структурі та механізмах взаємодії з іншими органами публічної влади, що потребують реформування і вдосконалення.

Правове та конституційне забезпечення Кабінету Міністрів України закріплює його ключові повноваження як виконавчого органу державної влади. Конституційно він наділений відповідальністю за реалізацію державної політики в різних сферах: економіці, соціальній політиці, правопорядку, обороні та інших. Втім, як свідчить практика, недостатня чіткість у правових положеннях щодо компетенцій Кабінету Міністрів, а також недосконалість його взаємодії з парламентом та іншими органами влади, часто призводять до ускладнення роботи цього органу. Однією з таких проблем є дублювання функцій між різними міністерствами, що створює надмірне бюрократичне навантаження та уповільнює реалізацію урядових рішень. Крім того, наявна правова база не завжди дозволяє оперативно реагувати на виклики, що виникають у процесі реалізації державних програм, особливо в умовах динамічних економічних і соціальних змін.

Одним із головних напрямків удосконалення роботи Кабінету Міністрів є зміцнення його взаємодії з іншими органами публічної влади. Зокрема, оптимізація співпраці з Верховною Радою може бути досягнута через впровадження нових механізмів комунікації та координації на етапі

розробки законодавчих ініціатив. У цьому контексті доцільно створити спільні робочі групи, що включатимуть представників уряду і парламенту, які б узгоджували основні положення законопроектів на ранніх стадіях їх підготовки. Це дозволить уникнути багатьох конфліктів і затримок у процесі ухвалення законів, а також забезпечить більш ефективну реалізацію урядових рішень.

Перспективи реформування Кабінету Міністрів України включають оптимізацію його структури та функцій, зміцнення взаємодії з іншими органами влади, а також підвищення прозорості та відповідальності у процесі прийняття рішень. Одним із ключових напрямків оптимізації є реорганізація міністерств з метою скорочення дублювання функцій та підвищення ефективності їх роботи. Наприклад, об'єднання функціонально суміжних міністерств дозволить зменшити витрати на адміністрування та покращити координацію між різними напрямками діяльності уряду. Крім того, реформа Кабінету Міністрів повинна включати вдосконалення процедур прийняття рішень, що дозволить скоротити час на їх узгодження та забезпечити оперативне реагування на виклики сучасності.

Зміцнення взаємодії Кабінету Міністрів з іншими органами публічної влади є необхідною умовою для успішного реформування державного управління. Співпраця з парламентом, правоохоронними органами, судовою системою та місцевими органами влади повинна бути побудована на чітких механізмах координації, обміну інформацією та спільного контролю за виконанням урядових рішень. Це дозволить забезпечити більш узгоджені дії між різними гілками влади, знизити рівень бюрократії та підвищити ефективність реалізації державних програм.

Підсумовуючи, Кабінет Міністрів України відіграє ключову роль у системі органів публічної влади, проте його ефективність значною мірою залежить від налагодженості співпраці з іншими державними структурами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>. (дата звернення: 20.10.2024)
2. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (це дає можливість зрозуміти компетенцію КМУ. (дата звернення: 20.10.2024)
3. Авер'янов В. Організація виконавчої влади: необхідність усунення внутрішніх суперечностей. *Право України*. 2009. № 5. С. 30–35.
4. Агафонова Н. В. Конституційна реформа в Україні: поняття, інституційний механізм та забезпечення ефективності. Київ. 2017. 406 с.
5. Азаров О. М. Конституційне право України. Інститут законодавства Верховної Ради України. 2018. 128 с.
6. Артемчук Д. О. Поділ державної влади в контексті конституційної юриспруденції: загальнотеоретичний і функціональний аспекти. Київ. 2019. 242 с.
7. Бабич О. М. Виконавча влада та її місце в системі державної влади. *Держава і право*. 2010. Вип. 50. С. 302–309.
8. Байбак А. Г. Деякі особливості нормотворчої діяльності Кабінету Міністрів України. Шлях успіху і перспективи розвитку. Харків. ХНУВС. 2020. С. 73–75.
9. Бакумов О. Доктринальні та конституційні засади феномену юридичної відповідальності держави. 2022. № 3. С. 95–105.
10. Бандурка О. М. та ін. Теорія держави та права України. Харків. Майдан. 2018. 416 с.
11. Барабашов А. Г. Конституційне право України. Інститут законодавства Верховної Ради України. 2022. 164 с.
12. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право. Київ. Юрінком Інтер. 2015. С. 75–98.

13. Безрук О. О. Українське суспільство: теорія та практика демократичного транзиту. *Сучасне суспільство*. 2013. № 2. С. 13–27.
14. Білик О. В. Загальна теорія держави і права: вступ до науки. *Право України*. 2018. № 2. С. 12–27.
15. Білозьоров Є.В., Власенко В.П., Горова О.Б. Теорія держави та права : навч. посіб. Київ : НАВС. 2017. 320 с.
16. Бобко Л. Проблеми становлення та розвитку системи публічного адміністрування в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1237> (дата звернення: 20.02.2024).
17. Бойко Ю. В. Визначення концептуальних засад проведення муніципальної реформи в Україні: порівняльно-правовий аналіз. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Право. 2018. Вип. 7. С. 148–157.
18. Боняк В. О., Лантух І. С. Теорія держави і права. Збірник тестових завдань. Частина І. Дніпро. ДНУ. 2019. 326 с.
19. Булатін Д. Адміністративно-правові засади здійснення превентивної діяльності поліцією. Харків. 2020. 247 с.
20. Васильєв Д. В. Конституційне право України. Національна академія внутрішніх справ. 2022. С. 22–120.
21. Великий енциклопедичний юридичний словник. За ред. Ю. С. Шемшученка. Київ. Юридична думка. 2007. 992 с.
22. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади: навч. посібник. Київ. Знання. 2009. 215 с.
23. Виконання Угоди про асоціацію з ЄС. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vikonannja-ugodi-pro-asociaciju> (дата звернення: 20.10.2024).
24. Волинка К. Г. Теорія держави і права. Київ. МАУП. 2003. 240 с.
25. Воронянський О. В. Історія України. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків. Парус. 2005. 544 с.

26. Воронянський О. В. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. 2017.
27. Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В., Романова С. С. Політологія з модулем «Україна, Європа, світ». 2021.
28. Воронянський О. Проблема суб'єктності суверенітету в контексті технології здійснення влади. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2015. Vol. 2. Iss. 4. С. 205–209.
29. Галушко В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Видання друге. Херсон. ОЛДІ-ПЛЮС. 2019. 584 с.
30. Гетьман А. П., Тацій В. Я. Проблеми правової відповідальності: монографія. Харків. Право. 2014. 345 с.
31. Гончаренко О. С. Правотворчість та її принципи: сутність і особливості. *Право і життя*. 2019. № 7. С. 22–28.
32. Горобець Р. В., Овчар О. М. Деякі аспекти взаємодії між органами державної виконавчої та судової влади. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2011. Вип. 8. С. 213–227.
33. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.
34. Гриньова Л. О. Речі як основний об'єкт цивільних правовідносин. Одеса. *Юридична література*. 2017. С. 70–85.
35. Грицак І. П. Конституційне право України. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2022. 23 с.
36. Грищенко В. М. Основні принципи правотворчості в Україні. *Право і безпека*. 2018. № 4. С. 32–36.
37. Грищук В. К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини: монографія. Хмельницький. Хмельницький університет управління та права. 2012. 736 с.
38. Гусарєв С. Д., Тихомирова О. Д. Теорія держави та права. Київ. НАВС. Освіта України. 2017. 320 с.

39. Гусарєв С. Характеристика поняття та основних принципів юридичної практичної діяльності. *Наукові записки. Юридичні науки*. 2015. Т. 38. С. 23–28.
40. Гуторов О. Типи організаційних структур управління. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія Економічні науки. №4. 2018. С. 185-190.
41. Данилюк Т. Організаційне проектування. Луцьк. 2017. 84 с.
42. Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу: навчальний посібник. Харків. *Консум*. 2014. 432 с.
43. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. Харків. Право. 2011. 360 с.
44. Державне управління: підручник у 2 т. Київ. НАДУ. 2012. Т. 1. 564 с.
45. Деякі питання організації роботи державних службовців та працівників державних органів у період воєнного стану : Постанова Каб. Міністрів України від 12.04.2022 р. № 440. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2022-п#Text> (дата звернення: 20.10.2024).
46. Деякі питання реформування державного управління України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-р> (дата звернення: 20.10.2024).
47. Дніпров О. Місце Кабінету Міністрів України в системі суб'єктів публічного адміністрування. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 3. С. 65.
48. Дніпров О. Місце Кабінету Міністрів України в системі суб'єктів публічного адміністрування. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 3. С. 44–48.
49. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посібник у 15 ч. Київ. ФОП Москаленко О. М. 2017. 60 с.

50. Задорожня Г. В. Конституційне право України: підручник. Київ. НАУ-друк. 2010. 448 с.
51. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 794-VII (зі змінами і доповненнями).
52. Калініченко В. В. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. 2016.
53. Ковбасюк Ю., Трощинський В., Бакуменко В., Михненко А. Енциклопедичний словник з державного управління. Київ. НАДУ. 2010. 820 с.
54. Коверзнев В. О. Розмежування юрисдикції адміністративних і господарських судів України: проблеми теорії та практики. *Форум права*. 2013. № 2. С. 223–229.
55. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. Київ. Юрінком Інтер. 2010. 464 с.
56. Конституційне право України: навч. посібник для підгот. до іспиту за кредитно-модульною системою навчання. Дніпро. Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2013. 296 с.
57. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
58. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р.
59. Кузьо М., Черніков Д., Павлюк С., Хорольський Р. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементація. URL: https://parlament.org.ua/upload/docs/final_1.pdf (дата звернення: 20.10.2024).
60. Левенець Є. Функціональна складова діяльності центральних органів виконавчої влади в сучасній Україні. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса*. 2011. Вип. 5. С. 101–102.

61. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ. Видавничий дім «Кондор». 2018. 312 с.
62. Мельник Р. С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях: навч. посібник. Київ. Юрінком Інтер. 2019. 304 с.
63. Методика аналізу та оптимізації робочих процесів і процедур в органах виконавчої влади: лист Кабінету Міністрів України центральним органам виконавчої влади від 31.05.2019 р. № 11081/0/2-19. URL: https://www.mil.gov.ua/content/pdf/vnytr_control/metodica_gimo.pdf (дата звернення: 20.10.2024).
64. Миронюк Р. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Публічне адміністрування : для здобувачів, що навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю 081 Право. Дніпро : ДДУВС. 2016. 81 с. URL: <https://dduvs.edu.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/0905/13.1.pdf> (дата звернення: 20.10.2024).
65. Михаліцька Н. Я., Верескля М. Р., Михаліцький В. С. Адміністративний менеджмент: навчальний посібник. Львів. ЛьвДУВС. 2019. 320 с.
66. Міхровська М. Цифрова трансформація держави як новий етап адміністративної реформи. Юридичний вісник. 2021. № 3. С. 119–127.
67. Моїсєєва Н. І. Людина та сучасний комунікаційний простір. *Філософія спілкування: Філософія. Психологія. Соціальна комунікація*. 2014. № 7. С. 89–94.
68. Москальчук Ю. Система стримувань і противаг як ефективний засіб досягнення взаємодії у роботі органів законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2020. №16. С. 19–23.
69. Науменко К.С. Проектування організаційної структури органів державної влади : кваліфікаційна робота бакалавра спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування". Запоріжжя : ЗНУ. 2024. 62 с.

70. Організаційне проєктування: конспект лекцій : навч. посіб. Уклад. М.Шкробот. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2020. 166 с.
71. Пастух К. В. Стратегічне управління регіональним економічним розвитком у сфері публічного управління в Україні. Державне управління та місцеве самоврядування: збірник наукових праць ДРІДУ НАДУ. Дніпро. ДРІДУ НАДУ. 2020. Вип. 2 (45). С. 127–134.
72. Петренко А. Г. Щодо впровадження оборонного менеджменту та управління змінами в Міністерстві оборони України. *Наука і оборона*. 2019. № 2. С. 3–8.
73. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. 4-е вид., перероб. і доопр. Київ. Видавництво Ліра. 2017. 576 с.
74. Попов С.А. Державно-управлінські нововведення: теорія, методологія, практика : монографія. Одеса : ОРІДУ НАДУ. 2016. 296 с.
75. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України від 7 лютого 2019 р. №2680-VIII. Відомості Верховної Ради. 2019. №9. Ст. 50.
76. Резніков В.В. Концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції України. Механізми державного управління. 2020. Вип. 1 (44). С. 66-72.
77. Цятковська А.М. Євроінтеграційна стратегія України: генеза та особливості реалізації. Теорія і практика правознавства. 2019. Вип. 2 (16). URL:
http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Pb_GlxMjkUUJ:tlaw.nlu.edu.ua/article/view/186009/185889 (дата звернення: 20.10.2024).